

AALBORG UNIVERSITET

Kriminalisering af grooming i straffelovens § 231

Juridisk kandidatafhandling

Udarbejdet af: Amalie Buus Schmidt

Studienr. 20193163

Vejleder: Birgit Feldtmann

Aflevering: den 16. maj 2024

Abstract

In this master's thesis, the new provision on grooming, which has been independently criminalized in Section 231 of the Criminal Code, is analyzed. Previously, Denmark found that the extensive attempt rules and the sexual offenses in Chapter 24 of the Criminal Code were sufficient to meet Denmark's international obligations regarding the criminalization of grooming.

The new provision on grooming, which came into force on July 1, 2023, criminalizes the situation where an offender builds a relationship of trust with a child or young person under 18 years old with the purpose of subjecting them to sexual abuse. The conditions for criminal liability are that the building of the relationship with the person under 18 years of age occurs systematically or through manipulation and under the exploitation of a superiority based on age and experience.

An analysis of selected sexual offenses in the Criminal Code and related judgments shows that grooming was previously largely punished under these provisions. Grooming in Section 231 of the Criminal Code is therefore expected to have a limited scope, as the provision primarily aims to target cases where the necessary evidence for an attempt at a specific sexual offense cannot be provided.

The assessment of the offender's intent and the determination of the age of 18, including the victim's consent, are considered as legal issues associated with Section 231 of the Criminal Code. The bill states that there was disagreement about the set age limit of 18 years, as it may create problems in assessing when a relationship between a young person above the age of consent and an older person constitutes grooming or a legitimate contact. The legislative proposal simply states that a condition for grooming is that the offender is older than the victim, and criminal liability can be excluded if the parties are close in age, experience, and development.

In cases where an attempt at a specific sexual offense can be proven, there will still be punishment for this offense in the future, possibly in conjunction with the grooming provision. Therefore, it can be considered whether grooming would be better placed under aggravating circumstances in Section 81 of the Criminal Code. In summary, it can be concluded that Section 231 of the Criminal Code is considered a provision with a high degree of signaling value, but its actual meaning and application in practice require an evaluation of the provision in 2 years.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1: Introduktion	1
1.1 Indledning	1
1.2 Problemformulering.....	2
1.3 Afgrænsning.....	2
1.4 Metodeafsnit.....	3
1.5 Fremstillingens opbygning.....	5
Kapitel 2: Danmarks internationale forpligtelser	6
2.1 Børnekonventionen	7
2.2 Direktiv 2011/93/EU.....	7
2.3 Lanzarote Konventionen.....	8
Kapitel 3: Den strafferetlige regulering af grooming	10
3.1 Lovforslag nr. L 50.....	10
3.2 Definition af grooming	10
3.3 Betingelser for strafansvar efter straffelovens § 231.....	12
3.3.1 Opbygningen af relationen sker systematisk eller ved manipulation	13
3.3.3 Forurettede skal være under 18 år	13
3.3.4 Forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse	14
3.4.1 Forsøg	14
3.4.2 Frivillig tilbagetræden fra forsøg.....	16
3.4.4 U.2019.2356	18
3.4 Første rejste sag om grooming - dom afsagt den 12. februar 2024.....	21
3.5 Delkonklusion.....	24
Kapitel 4: Øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 i relation til grooming	24
4. 1 Straffelovens § 216 – voldtægt.....	25
4.1.1 Gerningsindholdet.....	26
4.1.2 TfK2023.403.....	28
4.1.3 I relation til grooming.....	29
4. 2 Straffelovens § 222 – samleje med en mindreårige.....	29
4.2.1 Gerningsindholdet.....	30
4.2.2 AM 2021.02.04Ø.....	32
4.2.3 U 2016.3340 H	33
4.2.4 I relation til grooming.....	35
4. 3 Straffelovens § 225 – andet seksuelt forhold end samleje.....	36
4.3.1 Gerningsindholdet.....	36
4.3.2 FED 2020.232	38
4.3.3 I relation til grooming.....	38
4.4 Straffelovens § 232 – blufærdighedskrænkelser	38
4.4.1 Gerningsindholdet.....	39
4.4.2 FED2020.232.....	40

4.4.3 I relation til grooming.....	43
4.5 <i>Straffelovens § 235 – seksuelt materiale af personer under 18 år</i>	43
4.5.1 Gerningsindholdet.....	45
4.5.2 Den offentlige domsdatabase 1697/23.....	47
4.5.3 TfK2020.377 Ø.....	48
4.5.4 I relation til grooming.....	48
4.6 <i>Delkonklusion</i>	49
Kapitel 5: Strafferetlige problematikker forbundet med straffelovens § 231 og nødvendigheden af den selvstændige regulering heraf	49
5.1 <i>Forsættet</i>	49
5.2 <i>Aldersgrænsen</i>	51
5.3 <i>Samtykke</i>	53
5.4 <i>Forsøg</i>	55
5.5 <i>Skærpende omstændigheder i straffelovens § 81</i>	56
5.6 <i>Delkonklusion</i>	58
Kapitel 6: Konklusion.....	59
Kapitel 7: Retskilder, øvrige kilder og litteraturliste	62
8.1 <i>Retskilder</i>	62
8.1.1 <i>Love og bekendtgørelser</i>	62
8.1.2 <i>Direktiver og konventioner</i>	62
8.1.3 <i>Retspraksis</i>	62
8.2 <i>Øvrige kilder</i>	62
8.2.1 <i>Forarbejder</i>	62
8.2.2 <i>Notater og høringssvar</i>	63
8.2.3 <i>Vejledninger og cirkulærer</i>	63
8.2.4 <i>Rapporter og hjemmesider</i>	64
8.3 <i>Litteraturliste</i>	64
8.4 <i>Bilag</i>	65

Kapitel 1: Introduktion

1.1 Indledning

I takt med den digitale udvikling følger en stigning i anmeldelser om digitale sexkrænkelser. Antallet af anmeldte digitale sexkrænkelser er steget fra 1.317 anmeldelser i 2018 og til 2.299 anmeldelser i 2022.¹ Særligt fokus blev rettet mod digitale sexkrænkelser i 2018 i forbindelse med Umbrella-sagen, hvor 1000 unge blev sigtet for at dele en seksuelt krænkende video, hvor to 15-årige ses have samleje. Sagen skabte stor opmærksomhed og satte fokus på de strafferetlige konsekvenser af digitale sexkrænkelser.

Digitale sexkrænkelser er et stigende problem, som særligt mange børn og unge i dag udsættes for. Internettet og sociale medier er i høj grad platforme, hvor den unge generation er opvokset og som giver dem mulighed for at danne nye relationer og udfolde sig. Børn og unges nye form for kommunikation online giver også anledning til bekymring, da krænkeren har nem adgang til at opnå kontakt til sårbare børn og unge, samt udnytte deres godtroenhed og mangel på erfaring med det formål at krænke dem seksuelt. Begrebet grooming har de seneste år fået øget fokus, da voksnes kontakt til børn og unge online er gjort lettere tilgængelige, og hvor voksne gennem manipulation og opbygning af et tillidsforhold, formår at udnytte barnet eller den unge seksuelt.

Red Barnet udfærdigede en rapport i 2021, hvor 3.219 børn og unge i alderen 9-17 år deltog. Undersøgelsen viste, at hvert fjerde barn har oplevet at blive kontaktet af en ukendt voksen med henblik på at sende eller gøre ting, som de ikke havde lyst til.² Internettet gør det nemt for krænkeren at gemme sig bag skærmen og udgive sig for at være jævnaldrende med den mindreårige, og barnet har sværere ved at gennemskue den manipulation de udsættes for.

Bekæmpelse af digitale sexkrænkelser og beskyttelse af børns seksuelle udnyttelse online blev for alvor sat på den politiske dagsorden, da der i juni 2021 blev nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra blandt andet Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Børns Vilkår og Red Barnet. Arbejdsgruppen skulle vurdere behovet for en ændring af straffeloven som følge af den digitale udvikling samt anbefalinger til ændringer af straffeloven.³

¹ <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/enigt-folketing-styrker-indsatsen-mod-digitale-krænkelser/>

² <https://skole.redbarnet.dk/media/7983/sletdet-boern-og-unges-oplevelser-med-digitale-krænkelser-rapport.pdf>

³ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 4

Dette medførte fremsættelse af et nyt lovforslag, som blandt andet indeholdt en ny bestemmelse i straffelovens § 231, der selvstændigt kriminaliserer grooming. Lovforslaget blev vedtaget med bred politisk opbakning, og den 1. juli 2023 trådte lovforslaget om en styrket indsats mod digitale krænkelser i kraft.

Lovforslaget kan ud fra et juridisk perspektiv give anledning til nogle strafferetlige overvejelser, herunder nødvendigheden af kriminaliseringen af grooming, samt i hvor høj grad der er tale om signalpolitik og hvorvidt bestemmelsen forventes at få en reel betydning i praksis.

1.2 Problemformulering

I denne kandidatafhandling analyseres den nye bestemmelse om grooming i straffelovens § 231. Analysen fokuserer særligt på relationen til øvrige seksualforbrydelser, samt behovet for og problematikkerne ved den selvstændige regulering af grooming.

1.3 Afgrænsning

Grooming er omdrejningspunktet for nærværende kandidatafhandling, hvorfor lovforslag nr. L 50: Forslag til Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (herefter »lovforslaget«) inddrages, som blandt andet indeholder et forbud om grooming. De øvrige initiativer mod digitale krænkelser i lovforslaget inddrages ikke, med undtagelse af punkt 2.3 i lovforslaget – udvidelsen af straffelovens § 225 til seksuelle handlinger, som gerningspersonen formår forurettede til at udføre på sig selv og punkt 2.5 i lovforslaget – en modernisering af ordlyden i straffelovens § 235, idet disse bestemmelser analyseres og findes relevante i relation til grooming under kapitel 4 i denne kandidatafhandling.

I kandidatafhandlingen fokuseres på online grooming som digital sexkrænkelse på trods af at grooming også kan udspille sig i »den virkelige verden«. Dette afspejles også i de valgte domme, hvor gerningspersonerne møder børnene eller de unge online på diverse platforme og udgiver sig for at være jævnaldrende, for derigennem at opbygge en relation til dem med henblik på seksuel udnyttelse.

Der fokuseres alene på kriminaliseringen af grooming som adfærd, hvorfor spørgsmålet om tortopgørelse og straffastsættelse for grooming ikke behandles.

Inddragelse og sammenligning af andre landes regulering af grooming er fravalgt til fordel for inddragelse af Danmarks internationale forpligtelser om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og misbrug. I den forbindelse vil det undersøges, hvilken indflydelse disse forpligtelser har haft i relation til kriminaliseringen af grooming.

1.4 Metodeafsnit

I denne kandidatafhandling anvendes den retsdogmatiske metode til at undersøge og analysere gældende ret vedrørende den nye bestemmelse om grooming i straffelovens § 231.⁴

Ved undersøgelsen af gældende ret anvendes en række forskellige retskilder, herunder loven, forarbejder, retspraksis og relevant retslitteratur. Der findes ingen fast definition for, hvad retskilder er, men efter nordisk retstradition er der hovedsageligt fire retskildegrupper: loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur.⁵ I strafferetten er det specielt loven og retspraksis, der inddrages som retskilder, hvilket også gør sig gældende for nærværende kandidatafhandling. Sædvanen og forholdets natur vil imidlertid ikke inddrages.

Kandidatafhandlingen omhandler en lovændring, der trådte i kraft 1. juli 2023, hvor grooming blev indført som særskilt bestemmelse i straffeloven. Netop grundet den nye bestemmelse i straffelovens § 231, vil der særligt fokuseres på det lovforberedende arbejde med inddragelse af lovens forarbejder, herunder høringssvar og bemærkninger til lovforslaget samt rapporten fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser.

Lovens forarbejder anvendes som fortolkningsbidrag til loven og inddrages til brug for forståelsen og præcisering af lovens bestemmelser, samt hvad der ligger til grund for at ændringen i loven er nødvendig. På baggrund heraf anvendes en subjektiv formålsfortolkning, som er en fortolkning ud fra lovgivers hensigt og som har særlig relevans ved ny lovgivning.⁶ Som nævnt under afsnit 1.3 anvendes den komparative metode ikke i denne kandidatafhandling, idet det ud fra en afgrænsning er fravalgt at sammenligne Danmarks regulering af grooming med øvrige landes regulering af grooming.

⁴ Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, Djøf Forlag, 2018, side 204

⁵ Munk-Hansen, Carsten: *Den Juridiske Løsning*, Jurist- og økonomisamfundets forlag, 2017, side 15

⁶ Munk-Hansen, Carsten: *Den Juridiske Løsning*, Jurist- og økonomisamfundets forlag, 2017, side 50 og Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, Djøf Forlag, 2018, side 300

Retspraksis udgør én af de fire retskildegrupper og det vil gennem domsanalyser belyses, hvordan domstolene fortolker og afgør tiltaler vedrørende grooming og øvrige seksualforbrydelser i straffeloven. Domstolene har endnu kun afsagt én afgørelse, hvor der var rejst tiltale for straffelovens § 231, hvorfor de afsagte afgørelser der analyseres, er udvalgt ud fra kriteriet om, at de relaterer sig til grooming med henblik på at undersøge, hvorledes grooming tidligere blev henført under de øvrige seksualforbrydelser. Dommene er ligeledes valgt ud fra, hvornår de er afsagt, idet præjudikatværdien er højere ved nyere domme end ved ældre afsagte afgørelser. Den anvendte retspraksis i kandidatafhandlingen udgør således afgørelser, der strækker sig fra 2019-2023, med undtagelse af én højesteretsafgørelse fra 2016. Flere af dommene ses særligt omfangsrige, hvorfor der under domsanalyserne er udvalgt relevante tiltaler i enkelte forhold i anklageskriftet med henblik på at analysere de relevante forhold i relation til grooming.

Domstolsinstansen har betydning for dommenes præjudikatværdi, hvorfor højesterets afgørelser har højere præjudikatværdi end landsrettens afgørelser. Med forbehold for den lavere præjudikatværdi, anvendes der i kandidatafhandlingen hovedsageligt retspraksis afsagt af by- og landsretten og alene én dom afsagt af højesteret.

Grooming er en ny bestemmelse i straffeloven, hvorfor det som nævnt endnu er begrænset, hvor mange afgørelser domstolene har afsagt efter straffelovens § 231. Det ses i domsanalyserne af de øvrige seksualforbrydelser, at domstolene tidligere har anvendt begrebet *grooming* i deres afsagte domme, men at det først var i 2024 at første sag om grooming blev rejst af anklagemyndigheden, og hvor byretten i Aalborg den 12. februar 2024 afsagde første dom om grooming med henvisning til straffelovens § 231. Den henviste dom, som vil blive analyseret under afsnit 3.4, findes endnu ikke i en offentlig domsdatabase, fordi den er så ny og er en byretsafgørelse. Dommen er derfor indhentet gennem aktindsigt ved Retten i Aalborg og denne er vedlagt som bilag A til denne kandidatafhandling. Statsadvokaten har efterfølgende anket dommen i relation til forhold 6, hvor tiltalte blev frifundet for grooming. Præjudikatværdien af dommen er således begrænset, idet der tages forbehold for, at landsretten senere vil kunne ændre dommens udfald. Dommen inddrages alligevel, idet den ses relevant, fordi det er den første afsagte dom vedrørende grooming med henvisning til straffelovens § 231.

En udfordring ved analysering af afsagte domme vedrørende seksualforbrydelser er, at forklaringer fra de forurettede og i nogle tilfælde de tiltalte, ofte bliver afgivet for lukkede døre, og derfor ikke gengives i dommen. Det kan derfor i nogle tilfælde være svært at få hele det nuancerede billede af hændelsesforløbet uden de relevante forklaringer fra de forurettede og/eller den tiltalte. Henvisningerne i fodnoterne til domsanalyserne er angivet som sidetal i den PDF-fil, som dommene der er hentet fra Karnov kan downloades som.

Til nærmere undersøgelse af gældende ret på internationalt plan vedrørende grooming, vil der inddrages enkelte internationale retskilder i form af blandt andet konventioner og direktiver. Denne inddragelse er med henblik på at fastlægge, hvilken betydning de internationale retskilder har haft på vedtagelsen af groomingbestemmelsen, og hvorvidt Danmark opfyldte internationale forpligtelser før bestemmelsen blev vedtaget den 1. juli 2023.

Retslitteratur er ikke en bindende retskilde, da forfatteren ikke har den nødvendige legitimitet til at fastlægge gældende ret.⁷ Retslitteraturen vil derfor kun inddrages som supplement til forståelsen af retsreglerne og principperne. Der vil inddrages rigsadvokatmeddelelsen om seksualforbrydelser, som er et cirkulære, der udgør retningslinjer for anklagemyndigheden. Et cirkulære er generelle tjenestebefalinger til underordnede myndigheder som er bindende for disse, men som ikke er bindende for domstolene, da de alene skal rette sig efter loven.⁸

Afslutningsvist i kandidatafhandlingen vil der inddrages retspolitiske overvejelser i forbindelse med diskussionen om, hvorvidt den nye groomingbestemmelse var nødvendig som selvstændig regulering i straffeloven eller om den kunne have været indført som skærpende omstændighed. Retspolitiske forslag til nye regler i loven betegnes *de lege ferenda*, der står i modsætning til gældende ret *de lege lata*.⁹ Den retssociologiske metode vil ligeledes afslutningsvist inddrages i det omfang, at det diskuteres, hvordan den nye groomingbestemmelse fungerer i straffeloven og hvordan den får betydning for borgernes adfærd og samfundet generelt.

1.5 Fremstillingens opbygning

I kapitel 2 redegøres for Danmarks internationale forpligtelser i forhold til grooming med henblik på at klarlægge i hvor høj grad disse har lagt til grund for Danmarks indførelse af

⁷ Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, Djøf Forlag, 2018, side 372

⁸ Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, Djøf Forlag, 2018, side 338

⁹ Munk-Hansen, Carsten, *Retsvidenskabsteori*, Djøf Forlag, 2018, side 73

grooming som selvstændig regulering i straffeloven. I kapitel 3 redegøres for den strafferetlige regulering af grooming, herunder med inddragelse af lovforslaget. Begrebet grooming vil ligeledes defineres og ved analyse af lovforslaget gennemgås betingelserne for strafansvar efter straffelovens § 231. Der vil ligeledes redegøres for de strafferetlige regler for forsøg og frivillig tilbagetræden og det vil gennem domsanalyser undersøges, hvorledes forhold om grooming tidligere faldt under disse bestemmelser. Den første rejste sag om grooming analyseres med henblik på at klarlægge, hvilke momenter domstolene lagde vægt på i forbindelse med grooming.

I kapitel 4 analyseres øvrige relevante seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 i relation til grooming, herunder straffelovens § 216, § 222, § 225, § 232, § 235. Det vil herved blive belyst i hvilket omfang grooming allerede ved tidligere regulering under disse bestemmelser var kriminaliseret i straffeloven. I kapitel 5 diskuteres, hvilke strafferetlige problematikker der er forbundet med reguleringen i straffelovens § 231, herunder vurderingen af gerningspersonens forsæt, aldersgrænsen for grooming samt strafferetligt samtykke. I kapitel 5 diskuteres også nødvendigheden af den selvstændige kriminalisering af grooming eller om forsøgsreglerne og skærpende omstændigheder er tilstrækkelige til, at grooming vil kunne falde under disse bestemmelser i straffeloven. I kapitel 6 konkluderes der på kandidatafhandlingen.

Kapitel 2: Danmarks internationale forpligtelser

Internationale forpligtelser er afgørende for at sikre en effektiv og sammenhængende global indsats mod grooming og beskyttelse af børn over hele verden. Børns ret til beskyttelse mod seksuel udnyttelse og misbrug har længe på internationalt plan været et fokusområde. Europa-Kommissionen præsenterede den 24. juli 2020 en EU-strategi om en mere effektiv bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn. Senest har Europa-Kommissionen den 11. maj 2022 fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn.¹⁰

Formålet med forslaget til den nye EU-lovgivning er at skabe et fælles værn til bekæmpelse og forebyggelse af misbrug af børn online, gennem bedre opsporing, efterforskning og retsforfølgning. Lovgivningen vil gøre det obligatorisk for tjenesteudbydere at indberette seksuelt misbrug af børn online på deres platform, og dermed gøre myndighederne

¹⁰ Samlenotat: (KOM 2022, 0209, Bilag) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn

opmærksomme på de konkrete lovovertrædelser, så der kan ske retsforfølgning af de seksuelle krænkere.¹¹ Tjenesteudbydere vil være forpligtet til at indberette tilfælde af grooming, da en tidlig opsporing af grooming vil bidrage til forebyggelsen af misbrug, og hvis der træffes hurtige foranstaltninger, kan opsporingen forhindre skade på barnet.¹²

EU's lovforslag er stadig under behandling, men den danske regering har i et notat udtalt, at de er positivt indstillet over for intentionerne om forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn online. Regeringen er enige i, at tjenesteudbydere skal tage et større ansvar i takt med at misbrug af børn, herunder grooming, som i stigende grad finder sted online. Under forhandlingerne har fokuspunkterne fra dansk side været, at der rammes en rimelig balancegang mellem beskyttelsen af børn mod seksuelle overgreb online og den grundlovssikrede rettighed – retten til privatliv.¹³

2.1 Børnekonventionen

Danmark har allerede siden år 1991 forpligtet sig til at indarbejde børns rettigheder overalt i samfundet, i forbindelse med at Danmark ratificerede FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen).¹⁴ Artikel 34 i Børnekonventionen pålægger deltagerstaterne at beskytte ethvert barn mod alle former for seksuel udnyttelse og seksuel misbrug, herunder ved at tage alle nationale, bilaterale og multilaterale forholdsregler for at forhindre, at et barn overtales eller tvinges til at deltage i nogen form for ulovlig seksuel aktivitet, prostitution eller medvirken til pornografi.¹⁵

22 Direktiv 2011/93/EU

EU har gennem vedtagelse af retsakter forsøgt at imødekomme behovet for en samlet indsats mod bekæmpelse af seksuelt misbrug og udnyttelse af børn. Direktiv 2011/93/EU fastsætter minimumsregler for strafferetlige sanktioner og strafbare handlinger i forbindelse med seksuelt misbrug og udnyttelse af børn. Direktivet problematiserer specifikt i præamblen 19, at

¹¹ https://home-affairs.ec.europa.eu/whats-new/communication-campaigns/euvschildsexual-abuse-campaign-prevent-and-combat-child-sexual-abuse_da

¹² Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, COM/2022/209 final

¹³ Samlenotat: (KOM 2022, 0209, Bilag) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn

¹⁴ Hansen, Lene, *Børnekonventionen i Danmark*, Børnerådet, 2002, side 5

¹⁵ Børnekonventionen, bekendtgørelse 1992-01-16 nr. 6 af FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 34

opfordringen af børn til seksuelle formål udgør en særlig trussel i forhold til anonymiteten på internettet, hvor online brugere kan skjule deres sande identitet, herunder alder.¹⁶

Direktiv 2011/93/EU blev vedtaget med hjemmel i TEUF's artikel 82, stk. 2, og artikel 83, stk. 1, som er omfattet af Danmarks retsforbehold, hvorfor direktivet ikke er vedtaget, og heller ikke er bindende for Danmark. Det blev vurderet, at dansk ret i vid udtrækning allerede var i overensstemmelse med direktivets bestemmelser, som følge af en tidligere tiltrædelse af konventionen om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug i 2009. Alligevel blev der ved lovændringen af straffeloven og retsplejeloven i 2013 gennemført ændringer, der var nødvendige for at bringe dansk straffelovgivning i overensstemmelse med direktivet.¹⁷

2.3 Lanzarote Konventionen

Børns beskyttelse mod grooming er ligeledes forsøgt imødekommet på EU-retligt plan gennem konventioner. Danmark har ratificeret den europæiske konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (Lanzarote Konventionen).¹⁸ Lanzarote Konventionen var den første internationale konvention til at kræve kriminalisering af grooming.¹⁹ Konventionens artikel 23 om forlokkelse af børn til seksuelle formål rummer et direkte påbud for medlemsstaterne om at kriminalisere grooming. Ordlyden af artikel 23 er følgende:

»Hver part skal træffe de nødvendige lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger for at gøre det til en strafbar handling for en voksen forsætligt gennem informations- og kommunikationsteknologi at foreslå et barn, som ikke har nået den under anvendelse af artikel 18, stk. 2, fastsatte alder, at mødes med henblik på at begå en af de af artikel 18, stk. 1, litra a,

¹⁶ Direktiv 2011/93/EU, Direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi, præambel 19

¹⁷ Notat om tilvalg af direktivet om seksuelt misbrug af børn, side 2

<https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Pressemeddelelser/pdf/2015/Bilag%20%20-%20Direktivet%20om%20seksuelt%20misbrug%20af%20b%C3%B8rn.pdf>

¹⁸ Lanzarote Konventionen, BKI nr. 57 af 15/10/2010, Bekendtgørelse af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug

¹⁹ Council of Europe convention on the protection of children against sexual exploitation and sexual abuse, side 7 <https://rm.coe.int/lanzarote-convention-a-global-tool-to-protect-children-from-sexual-vio/16809fed1d>

eller artikel 20, stk. 1, litra a, omfattede strafbare handlinger mod barnet, hvis dette forslag efterfølges af væsentlige handlinger, der fører til et sådant møde».²⁰

Danmark forpligtede sig dermed i forbindelse med ratificeringen af Lanzarote Konventionen den 28. oktober 2009 til kriminalisering af grooming i henhold til konventionens artikel 23.²¹ Justitsministeriet udfærdigede i oktober 2007, i forbindelse med den kommende tiltrædelse af konventionen, et notat om lovgivningsmæssige konsekvenser og overvejelser ved den danske ratifikation.²²

I henhold til forpligtelserne som følge af artikel 23, blev det bemærket at de danske forsøgsregler efter straffelovens § 21, allerede kriminaliserede ethvert forsøg på seksuelle overgreb mod børn, uanset om gerningspersonen havde taget skridt til at mødes med barnet, og uanset om der var gjort brug af internettet. Efter justitsministeriets opfattelse havde opfyldelsen af Lanzarote Konventionens artikel 23 derfor ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.²³

For at bringe Lanzarote Konventionen i overensstemmelse med dansk straffelovgivning blev der den 10. december 2008 fremsat et lovforslag.²⁴ Der blev i forbindelse med lovforslaget ikke fremsat forslag om særskilt kriminalisering af grooming, det blev dertil bemærket:

»Særligt med hensyn til de forpligtelser, der følger af konventionens kapitel 6 (artikel 18-29), til at kriminalisere en række forskellige handlinger kan henvises til de gældende bestemmelser i straffelovens kapitel 24 (...)».²⁵

²⁰ Lanzarote Konventionen, BKI nr. 57 af 15/10/2010, Bekendtgørelse af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, artikel 23

²¹ Lanzarote Konventionen, BKI nr. 57 af 15/10/2010, Bekendtgørelse af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug

²² Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (REU alm. del - Bilag 62)

²³ Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (REU alm. del - Bilag 62) side 27

²⁴ LFF 2008-12-10 nr. 86, Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven. (gennemførelse af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug m.v.)

²⁵ LFF 2008-12-10 nr. 86, Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven. (gennemførelse af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug m.v.), punkt 4.1

Danmark fandt således i år 2008 ikke behov for en selvstændig kriminalisering af grooming, da forsøgsreglerne i straffelovens § 21 og bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 mentes dengang at være tilstrækkelige.

Kapitel 3: Den strafferetlige regulering af grooming

3.1 Lovforslag nr. L 50

Lovforslaget blev fremsat den 22. februar 2023. Lovforslaget indeholder initiativer mod digitale krænkelse, herunder blandt andet forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse leders udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.²⁶ En nedsat arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra blandt andet Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Advokatsamfundet, Red Barnet, Digitalt Ansvar og Børns Vilkår, havde til opgave at vurdere behovet for at ændre straffeloven som følge af den digitale udvikling. Arbejdsgruppen havde blandt andet en anbefaling om at indføre en særskilt bestemmelse om grooming.²⁷ Lovforslaget blev vedtaget med fuld opbakning fra Folketinget den 23. maj 2023, og loven trådte i kraft den 1. juli 2023.²⁸

Grooming blev kriminaliseret i straffelovens § 231 med følgende ordlyd:

*»For grooming straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse«.*²⁹

3.2 Definition af grooming

Begrebet »grooming« har længe både i praksis, litteraturen og medierne været omtalt som et fænomen, der har været almenkendt. Der har dog ikke før lovforslagets fremsættelse været fastlagt en juridisk definition og forståelse af begrebet grooming i dansk ret. I retslitteraturen er grooming blandt andet defineret som en voksen persons henvendelse i seksuelt øjemed via internettet til et barn under den seksuelle lavalder, med henblik på at mødes med det formål at

²⁶ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 1

²⁷ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 4

²⁸ FT 2022-23, tillæg C, L 50 - lovforslag som vedtaget, side 2

²⁹ FT 2022-23, tillæg C L 50 - lovforslag som vedtaget, side 1

begå en seksualforbrydelse mod barnet.³⁰ Grooming kan dog både være en fysisk og online sexkrænkelser, idet kontakten til gerningspersonen ikke nødvendigvis altid etableres online. Som nævnt tidligere vil denne kandidatafhandling dog fokusere på online grooming, da langt de fleste tilfælde af grooming opstår online, hvor gerningspersonen har mulighed for at udgive sig for at være en anden og lyve om sin alder i den digitale verden, hvilket ikke i lige så høj grad er muligt i den fysiske verden.

Grooming er ligeledes et område, der er blevet forsket igennem tiden, hvor grooming anskues som en proces, der består af fem dele: 1) udvælgelsen af offer, 2) adgang til og isolation af barnet, 3) udvikling af tillidsforholdet, 4) nedbrydelse af barnets intime grænser, 5) vedligeholdelse af forholdet efter overgrebet.³¹

Som tidligere nævnt rummer Lanzarote Konventionens artikel 23 et påbud for de kontraherende stater om kriminalisering af grooming, og i den forklarende rapport er grooming yderligere defineret som følgende:

*»The term “grooming” refers to the preparation of a child for sexual abuse, motivated by the desire to use the child for sexual gratification. It may involve the befriending of a child, often through the adult pretending to be another young person, drawing the child into discussing intimate matters, and gradually exposing the child to sexually explicit materials in order to reduce resistance or inhibitions about sex. The child may also be drawn into producing child pornography by sending compromising personal photos using a digital camera, web-cam or phone-cam, which provides the groomer with a means of controlling the child through threats. Where a physical meeting is arranged the child may be sexually abused or otherwise harmed«.*³²

I lovforslaget forstås grooming som den situation, hvor en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med formålet om at begå seksuelle overgreb mod denne eller at lokke den pågældende til at sende nøgenbilleder eller andet materiale af seksuel karakter.³³

³⁰ Baumbach, Trine, *Strafferet og menneskeret*, Karnov Group Denmark A/S, København, 2014, side 375

³¹ Sørensen, Kuno, Hansen, Maj, Strange, Mimi, Jonina Egede, Siri og Græsholt-Knudsen, Troels, *Seksuelle overgreb mod børn og unge, en antologi om forebyggelse og behandling*, 2021, side 143

³² Explanatory Report – CETS 201 – Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, pkt. 156, side 23

³³ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 5

Arbejdsgruppen beskriver grooming i lovforslaget som, at barnet eller den unge udsættes for en forførelsesproces, hvor gerningspersonen gennem løgne, anerkendelse og rosende ord, skaber en nær relation. Den tætte relation og opbyggede tillid medfører, at barnet eller den unge først sent i forløbet opdager, at der er tale om et overgreb. Barnet eller den unge kan også være manipuleret i så høj grad, at de tror, at der er tale om frivillig indgåelse i den seksuelle aktivitet frem for et overgreb. Arbejdsgruppen anfører herudover, at manipulationsprocessen oftest foregår i faser, som typisk starter med en kontakt til barnet eller den unge, som ikke bærer præg af seksuel karakter. Gerningspersonen vil efterfølgende udvikle relationen med det formål at få barnet eller den unge til at anse gerningspersonen som deres fortrolige og nære ven.³⁴

Grooming er derfor karakteriseret ved en manipulationsproces, som foregår over en længere periode, hvor barnet eller den unge ikke bemærker kränkelsen som udspiller sig, og derfor efterfølgende vil føle skam over sig selv og situationen. Kränkelsen består udover det fysiske eller digitale seksuelle overgreb tillige i den grove udnyttelse af tilliden, som der vises gerningspersonen, hvor barnet eller den unge narres til at tro, at de selv var indforstået med overgrebet.³⁵

Definitionen af grooming i lovforslaget fokuserer i høj grad på det tillidsforhold, som opbygges mellem gerningspersonen og barnet eller den unge og kriminaliserer således relationsopbygningen forud for et eventuelt møde, hvorimod Lanzarote Konventionens artikel 23 fokuserer mere på selve mødet.

3.3 Betingelser for strafansvar efter straffelovens § 231

For at kunne straffe efter straffelovens § 231 kræves, at nogle betingelser er opfyldt. Første betingelse er, at relationsopbygningen sker systematisk eller ved manipulation. Anden betingelse er, at opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Personen der udsættes for grooming skal være under 18 år før bestemmelse finder anvendelse. En sidste betingelse er, at gerningspersonen skal have haft forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.

³⁴ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 6

³⁵ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 6

3.3.1 Opbygningen af relationen sker systematisk eller ved manipulation

Ved dette forstås at gerningspersonen kontakter flere børn og unge efter samme fremgangsmåde, f.eks. ved at oprette kontakt gennem internettet, sociale medier eller lignende og/eller opbygger kontakten under falske forudsætninger. Forarbejderne beskriver, at et eksempel på manipulation kan være, at gerningspersonen udgiver sig for at være yngre, eller ved ændring af sprogbrugen, som kan skabe en illusion hos barnet om, at de er jævnaldrende.

3.3.2 Opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed

Herved forstås, at en betingelse for at straffelovens § 231 finder anvendelse er, at gerningspersonen er ældre end forurettede. Dermed vil det kunne udelukke strafansvar, hvis gerningspersonen og barnet eller den unge står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling. Det er ikke afgørende for anvendelsen af bestemmelsen, at gerningspersonen har taget initiativ til alle gangene, hvor parterne har været i kontakt. Henvendelser og interesse fra barnet eller den unge til gerningspersonen udelukker ikke strafansvar, da denne del af relationsopbygningen stadig vil være omfattet af anvendelsesområdet for bestemmelsen. Barnets hensigter med kontakten er uden betydning for, hvorvidt gerningsindholdet er opfyldt, idet børn under 15 år ikke kan samtykke til et seksuelt forhold.³⁶ Ved bestemte lovovertrædelser om seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24, herunder straffelovens § 222 fastsættes 15-årsalderen, som en absolut grænse for, at unge under 15 år aldrig kan give et diskulperende samtykke til seksuelle handlinger.³⁷

3.3.3 Forurettede skal være under 18 år

Det fremgår af lovforslaget, at der har været uenighed blandt arbejdsgruppen i relation til aldersgrænsen for, hvornår groomingbestemmelsen skal kunne finde anvendelse. Et flertal hos arbejdsgruppen anbefalede Folketinget en aldersgrænse på 15 år, svarende til den seksuelle lavalder, idet de anførte, at det var almindeligt for unge mellem 15 til 17 år at opbygge relationer med henblik på seksuelle forhold også med personer, som er væsentligt ældre end den unge selv. Et mindretal i arbejdsgruppen anbefalede Folketinget en aldersgrænse svarende til myndighedsalderen på 18 år, og anførte, at der var væsentligt hensyn til at beskytte de 15-

³⁶ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 9

³⁷ Langsted, Lars Bo, *Waaben Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, strafferettens almindelig del*, Karnov Group Denmark A/S, København, 2015, side 156

17-årige, idet de stadig var under udvikling og under den alder, hvor man anser dem som værende voksne.³⁸

Justitsministeren bemærker i lovforslaget, at aldersgrænsen foreslås til at være 18 år, men at det i sager, hvor den forurettede er over den seksuelle lavalder, skal det manipulerende element tillægges større vægt end hvis pågældende er under 15 år. Herudover bemærker justitsministeren også, at der i sager, hvor forurettede er over 15 år, bør stilles større krav til forskellen mellem forurettede og gerningspersonens alder, erfaring og udvikling.³⁹

3.3.4 Forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse

En forudsætning for anvendelsen af groomingbestemmelsen er, at gerningspersonen ved relationsopbygningen har forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse, som er strafbar i henhold til straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser. Det er ikke afgørende, hvorvidt det kan konstateres, hvilken seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, som gerningspersonen havde forsæt til at overtræde. Der ses derfor bort fra kravet om forsættets konkretisering. Det fremgår derudover, at forsættet vil kunne opstå undervejs i relationsopbygningen, hvorfor der ikke behøves at foreligge fortsæt på tidspunktet for den første kontakt til barnet eller den unge.⁴⁰

3.4 Straffelovens §§ 21 og 22 – forsøg og frivillig tilbagetræden

3.4.1 Forsøg

Straf for forsøg kommer kun i betragtning, hvis der mangler noget for, at gerningsindholdet i en bestemmelse er opfyldt, hvorfor grænsen mellem forsøg og fuldbyrdelse skal findes ud fra en fortolkning af gerningsbeskrivelsen.⁴¹ I tilfælde, hvor hele gerningsindholdet ikke er opfyldt, vil der derfor eventuelt straffes for forsøg efter straffelovens § 21, som kriminaliserer *»handlinger, som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse, straffes, når denne ikke fuldbyrdes, som forsøg«*. Dansk ret giver i vidt omfang mulighed for at straffe forsøgshandlinger.⁴²

³⁸ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 9

³⁹ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 9

⁴⁰ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 9

⁴¹ Langsted, Lars Bo, *Waaben Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, strafferettens almindelig del*, Karnov Group Denmark A/S, København, 2015, side 217

⁴² Greve, Vagn, Dahl Jensen, Poul og Toftegaard Nielsen, Gorm, *Kommenteret straffelov – almindelig del*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2013, side 271

Forløbet frem til at en forbrydelse er fuldbyrdet vil kunne inddeles i fire faser: 1) beslutningen om at begå forbrydelsen, 2) forberedelseshandlinger, 3) iværksættelse, 4) fuldbyrdelsen.⁴³ Objektivt kræves straffelovens § 21 alene, at der skal være tale om handlinger, hvorfor det ikke er kriminelt alene at have tanker og overvejelser om at begå en forbrydelse.⁴⁴ Derimod vil det være strafbart som forsøg, hvis gerningspersonen indfinder sig eller blot begiver sig hen mod et gerningssted. Gerningspersonen skal have besluttet sig for at ville fuldbyrde forbrydelsen, før der kan straffes for forsøg.⁴⁵ En objektiv betingelse for at kunne straffe for forsøg er derfor, at gerningspersonen som minimum har indledt sig i forberedelsesfasen⁴⁶. I relation til grooming, vil en gerningsperson derfor allerede kunne straffes for forsøg ved den indledende kontakt til barnet, idet en del af forberedelsesfasen til seksualforbrydelsen består af opbygning af et tillidsforhold til den unge eller barnet.

Det understøttes også af forarbejderne til lovforslaget, hvor det fremgår, at hvis en gerningsperson har kommunikeret med et barn med den hensigt at begå et seksuelt overgreb, vil der tidligt i groomingprocessen være tale om forsøg på seksuel omgang med en mindreårig, og som kan straffes, hvis der kan føres det fornødne bevis for, at gerningspersonen havde forsæt til at begå en seksualforbrydelse mod barnet.⁴⁷

Subjektivt kræves der forsæt til alle elementer i gerningsindholdet, hvorfor forsøgsreglerne alene finder anvendelse på bestemmelser som, vedrører forsætlige forhold. Graden af forsæt der kræves for at der kan straffes for forsøg, afhænger af, hvilken fase gerningspersonen var i, da forsøget mislykkedes eller afbrydes. Enhver grad for forsæt kan begrunde strafansvar efter straffelovens § 21, når forsøget er nået til iværksættelsesfasen. Der vil i højere grad kræves et mere kvalificeret forsæt, såfremt forsøget kun har nået forberedelsesfasen, hvor der særligt lægges vægt på hensigten med gerningspersonens forudgående forberedelseshandlinger.⁴⁸

⁴³ Toftegaard Nielsen, Gorm ved Lund Madsen, Lasse, *Strafferet 1 – Ansvar*, Djøf forlag, 2019, side 169

⁴⁴ Greve, Vagn, Dahl Jensen, Poul og Toftegaard Nielsen, Gorm, *Kommenteret straffelov – almindelig del*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2013, side 271

⁴⁵ Greve, Vagn, Dahl Jensen, Poul og Toftegaard Nielsen, Gorm, *Kommenteret straffelov – almindelig del*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2013, side 273

⁴⁶ Toftegaard Nielsen, Gorm ved Lund Madsen, Lasse, *Strafferet 1 – Ansvar*, Djøf forlag, 2019, side 171

⁴⁷ FT 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 5

⁴⁸ Greve, Vagn, Dahl Jensen, Poul og Toftegaard Nielsen, Gorm, *Kommenteret straffelov – almindelig del*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2013, side 278

I relation til grooming, skal anklagemyndigheden dermed bevise, at gerningspersonen i forberedelsesfasen havde forsæt til at fuldbyrde en seksualforbrydelse mod den unge eller barnet.

3.4.2 Frivillig tilbagetræden fra forsøg

Den der har begået et strafbart forsøg kan under visse omstændigheder vende strafansvar til straffrihed, ved at træde frivilligt tilbage fra forsøget i tide, hvorved forbrydelsens fuldbyrdelse afværges. De objektive betingelser for strafophør efter straffelovens § 22 afhænger af, hvilken fase gerningspersonen befinder sig i. Hvis en gerningsperson, der befinder sig i iværksættelsesfasen og som har udført alt det nødvendige for at forbrydelsen kan fuldbyrdes, kræves det, at gerningspersonen aktivt griber ind og faktisk afværger fuldbyrdelsen. Forbrydelsens fuldbyrdelse skal dog hindres, idet forsøg på at træde tilbage fra forsøg diskulperer ikke. En gerningsperson, der befinder sig i forberedelsesfasen, vil objektivet kunne træde frivilligt tilbage fra forsøget blot ved passivitet og ved at afstå iværksættelsesfasen.⁴⁹

Subjektivt kræves, at gerningspersonen er trådt frivilligt tilbage og ikke på grund af tilfældige forhindringer. Tilbagetræden er frivillig, når gerningspersonen eksempelvis har fortrudt grundet moralske skrupler, hvorimod fysiske forhindringer, som rejsningsproblemer i en voldtægtssituation ikke anses som frivillig tilbagetræden.⁵⁰ Udgangspunktet er derfor, at gerningspersonens uforudsete vanskeligheder anses som en tilfældig hindring, der udelukker frivillig.⁵¹

I nedenstående domsanalyser, vil det i dommene TfK2022.182 og U.2019.2356 belyses, hvor konkrete handlinger skal være før de nærmer sig iværksættelsesfasen samt hvordan tilfældige hindringer, der ikke beror på gerningspersonens forhold, ikke kan medføre frivillig tilbagetræden.

⁴⁹ Greve, Vagn, Dahl Jensen, Poul og Toftegaard Nielsen, Gorm, *Kommenteret straffelov – almindelig del*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2013, side 283

⁵⁰ Greve, Vagn, Dahl Jensen, Poul og Toftegaard Nielsen, Gorm, *Kommenteret straffelov – almindelig del*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2013, side 284

⁵¹ Langsted, Lars Bo, *Waaben Strafferettens almindelige del – Ansvarslæren, strafferettens almindelig del*, Karnov Group Denmark A/S, København, 2015, side 233

3.4.3 TfK2022.182

I dom af den 23. februar 2022 blev tiltalte ved Vestre Landsret idømt 6 års fængsel for seksuelt misbrug af to piger under 15 år. Anklagemyndigheden havde rejst tiltale for tre forhold, hvoraf der i nærværende domsanalyse alene fokuseres på forhold 2, der er særlig relevant i relation til forsøg og tilbagetræden fra forsøg.

Tiltalte var i forhold 2 blandt andet tiltalt for forsøg på samleje med et barn under 15 år efter straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 21, forsøg på andet seksuelt forhold end samleje med barn under 15 år efter straffelovens § 225, jf. § 222, stk. 1, jf. stk. 3, jf. § 21. Tiltalte havde aftalt via Snapchat at mødes med F2 tre forskellige tidspunkter mellem december 2019 til februar 2020 i henholdsvis Sønderborg og København samt mod betaling af penge og snus, have samleje og oralsex med F2, hvilket enten mislykkedes på grund af at F2 afviste det, eller grundet F2 var indlagt på psykiatrisk afdeling. Tiltalte nægtede sig skyldig i forsøg på at opnå samleje og andet seksuelt forhold end samleje med F2 og forklarede, at det blot var en fantasi fra hans side, og at han ikke havde til hensigt at mødes med F2.⁵²

Landsretten fandt det ligesom byretten bevist, ud fra F2's forklaring og korrespondancen mellem parterne, at tiltalte var klar over F2's alder, og at den knap 20 år ældre tiltalte opbyggede et tillidsfuldt forhold til F2, hvor hun følte sig tryk. Landsretten tilsidesatte tiltaltes forklaring, da det ud fra korrespondancen kunne lægges til grund, at de havde aftalt at mødes på tre forskellige tidspunkter, hvoraf tidspunkt, mødested og hvilke seksuelle aktiviteter der skulle foregå, var aftalt. Landsretten fandt det derfor ligesom byretten bevist, at tiltalte havde haft til hensigt at opnå seksuelt samleje og andet seksuelt forhold end samleje med F2, hvorfor hans handlinger var strafbare som forsøg. Landsretten fandt ikke grundlag for at anvendelsesområdet for straffelovens § 22 om frivillig tilbagetræden var opfyldt, da møderne mislykkedes grundet tilfældige hindringer, såsom at F2 ikke kom med på den planlagte klassetur til København og at hun senere blev indlagt på psykiatrisk afdeling.⁵³

Forholdet mellem tiltalte og F2 ses at have grooming lignende karakter, idet et vidne forklarede i byretten, hvordan F2 havde beskrevet, at de i begyndelsen alene skrev om dagligdagsting, men at samtalen senere udviklede sig i en seksuel retning. F2 havde herudover fortalt vidnet,

⁵² TfK2022.182, side 1 og side 5

⁵³ TfK2022.182, side 5

at hun havde følelser for tiltalte og følte sig tryk ved ham, ligesom hun troede, at de var kærester. Landsretten fandt på baggrund af korrespondancen sammenholdt med aldersforskellen bevist, at tiltalte havde udnyttet sin psykiske overlegenhed til at forsøge at opnå samleje, idet F2 var villig til at mødes med ham og have samleje og andet seksuelt forhold end samleje.⁵⁴

3.4.3.1 I relation til grooming

Tiltaltes udnyttede psykiske overlegenhed, som er en del af det objektive gerningsindhold i straffelovens § 222, stk. 3, ses at have fællestræk med grooming bestemmelsens ordlyd, hvor der kræves en udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Dommen illustrerer, hvordan groomingforholdet mellem tiltalte og F2 kan rummes inden for forsøgsreglerne for overtrædelse af seksualforbrydelserne, men samtidigt også, hvordan groomingforholdet selvstændigt ville være opfyldt i dette forhold i dag, som muligvis kunne have pålagt yderligere straf.

3.4.4 U.2019.2356

I dom af den 13. marts 2019 stadfæstede landsretten byrettens dom. Byretten afsagde den 10. september 2018 dom over den 47-årig tiltalte, som blandt andet var tiltalt for flere tilfælde af samleje og andet seksuelt forhold end samleje med fire drenge i alderen 11-17 år, som tiltalte havde fået kontakt med gennem et online chatforum. Tiltalte ankede alene forhold 1 til Vestre Landsret med påstand om frifindelse og formildelse af straffen. I følgende domsanalyse vil alene forhold 1 og 2 analyseres, da disse er særligt relevante i forhold til tilbagetræden fra forsøg i relation til grooming. Dette med forbehold for at landsretten ikke har taget stilling til forhold 2, ses det stadig relevant at sammenligne de to forhold på trods af forskellig præjudikatværdi.

3.4.4.1 Forhold 1

Tiltalte er i forhold 1 tiltalt for forsøg på at opnå samleje og andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år og blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 222, stk. 1, jf. til dels § 225, jf. § 224, stk. 4, jf. § 21 og § 232, 2. led. Tiltalte kontaktede i oktober 2016 den 14-årige D1 på omegle.com, som er et kamerachat-websted, hvor man kan komme i kontakt med fremmede mennesker uden at angive informationer om sig selv. Tiltalte erkendte sig delvis

⁵⁴ TfK2022.182, side 5

skyldig i blufærdighedskrænkelser, ved i perioden fra den 15. oktober 2016 til den 11. november 2016 under løfte om betaling formåede at få D1 til foran et webcam, at afklæde sig og berøre sig selv i skridtet. Tiltalte gjorde i øvrigt gældende i forhold 1, at han var straffri som følge af frivillig tilbagetræden fra forsøg, idet aftalen ikke blev gennemført, fordi han fortrød.⁵⁵

På livechatten via omegle.com tilbød tiltalte 2000 kr. til D1 for samleje med ham. De aftalte at mødes, hvilket dog mislykkedes, idet tiltalte ikke mødte op, da han ifølge sin egen forklaring ikke ville være sammen med D1 på grund af hans alder. Efterfølgende fortsatte deres kommunikation, og indholdet heraf var stadig af seksuel karakter. Tiltalte fik under løfte om at D1 måtte få en scooter, aftalt at mødes den 15. november 2016 med henblik på at de skulle have samleje og oralsex. I dagene op til mødet havde tiltalte og D1 chattet meget om seksuelle emner, og tiltalte havde skrevet, at han ønskede et fast seksuelt forhold til D1. På dagen for mødet skrev tiltalte til D1, at han godt måtte få scooteren, uden at de havde sex. Ved mødet den 15. november 2016 havde D1 en ven med, og ved overdragelsen af scooteren berørte tiltalte alene D1's lår, men samleje eller andet seksuelt forhold end samleje fandt ikke sted. De aftalte dog at mødes dagen efter for at have samleje. Dette møde mislykkedes, idet forholdet blev opdaget af D1's mor, som politianmeldte tiltalte. Efter politianmeldelsen ophørte kontakten mellem tiltalte og D1, men i februar 2017 blev kontakten genoptaget.⁵⁶

Et enigt nævningeting ved byretten lagde D1's forklaring til grund, om at han og tiltalte havde aftalt at mødes igen dagen efter den 15. november 2016 for at have sex, hvorfor der ikke var tale om tilbagetræden fra forsøg.⁵⁷ Landsretten stadfæstede byrettens skyldsafgørelse og udtalte i den forbindelse »Under disse omstændigheder og navnlig under hensyn til tiltaltes kontakt med D1 om seksuelle emner frem til deres møde den 15. november 2016 lægges det til grund, at det var D1's mors anmeldelse kombineret med tiltaltes frygt for at blive opdaget, der bevirkede, at kontakten mellem tiltalte og D1 om seksuelt samvær blev afbrudt efter den 15. november 2016 og først genoptaget i februar 2017(.....)Den sms, tiltalte sendte til D1 den 15. november 2016 kl. 10.26 forud for mødet samme dag, kan på denne baggrund og efter sit indhold ikke føre til et andet resultat (....) Da der herefter ikke foreligger en frivillig tilbagetræden fra forsøg, stadfæster landsretten byrettens skyldsafgørelse«. ⁵⁸

⁵⁵ U.2019.2356, side 1 og 2

⁵⁶ U.2019.2356, side 2 og 3

⁵⁷ U.2019.2356, side 5 og 6

⁵⁸ U.2019.2356, side 7 og 8

3.4.4.2. Forhold 2

Tiltalte er i forhold 2 tiltalt for forsøg på voldtægt af et barn under 12 år, andet seksuelt forhold end samleje og blufærdighedskrænkelser af et barn under 15 år under løfte om betaling efter straffelovens § 216, stk. 2, jf. til dels § 225, jf. § 224, stk. 2, jf. § 21 og § 232, 2. led. Tiltalte erkendte sig delvis skyldig i blufærdighedskrænkelser, men nægtede sig skyldig i de andre forhold. Tiltalte oprettede kontakt til den 11-årige D2 igen via kamerachat-webstedet omegle.com, hvor tiltalte udgav sig for at være en 12-årig pige. De chattede almindeligt til at starte med, men på et tidspunkt spurgte tiltalte D2, om han ville tjene nogle penge. Tiltalte tilbød 2000 kr. for at D2 skulle udføre oralsex på tiltalte, og de aftalte at mødes ved et idrætscenter. Mødet blev ikke yderligere præciseret eller fastlagt, og mødet fandt aldrig sted. Tiltalte forklarede i byretten, at chatten med D2 blot var tidsfordriv og pjat, men han erkendte at have spurgt D2, om han måtte se ham uden tøj på. Tiltalte blev i byretten fundet skyldig i blufærdighedskrænkelser ved at have formået at få D2 til på webkamera at afklæde sig og vise sin penis.⁵⁹

Vedrørende forhold 2 i relation til forsøg på voldtægt af et barn under 12 år samt andet seksuelt forhold end samleje, var der dissens. To nævninge og alle dommere udtalte blandt andet at det ikke kunne lægges til grund, at tiltalte alene ved at kommunikere med D2 som anført, har foretaget handlinger, som direkte sigtede på at gennemføre samleje og andet seksuelt forhold end samleje med D2, hvorfor de stemte for at frifinde tiltalte for denne del af tiltalen. Fire nævninge fandt på baggrund af en aflyttet telefon, hvor tiltalte havde fortalt en ukendt mand, at han havde aftalt at mødes med en 11-årig dreng, som han ønskede at have et seksuelt forhold til, bevist at tiltalte havde foretaget handlinger, som sigtede på at gennemføre i hvert fald andet seksuelt forhold end samleje med D2. Mindretallet lagde herudover vægt på, at D2 i en sms til tiltalte havde afvist at mødes og have samleje med tiltalte, hvorfor der ikke var tale om frivillig tilbagetræden fra forsøg, idet det ikke beroede på tiltaltes forhold, at handlingerne ikke blev gennemført. Udfaldet af stemmeafgivningen medførte, at tiltalte blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, og § 224, stk. 2, til dels jf. § 225, jf. § 21.⁶⁰

⁵⁹ U.2019.2356, side 1, 3 og 6

⁶⁰ U.2019.2356, side 6

3.4.4.3 I relation til grooming

Ved fastsættelsen af straffen for forhold 1 lagde byretten vægt på groomingforholdet, der havde bestået mellem tiltalte og D1, ved at tiltalte havde opbygget en fortrolig og tillidsfuld relation til den 14-årige dreng gennem en længerevarende kontakt på nettet og telefonen, hvor tiltalte havde formået at overtale D1 til at indvillige i at mødes med henblik på udveksling af seksuelle ydelser mod betaling. Forhold 1 havde dermed i dag formentligt været omfattet af anvendelsesområdet for straffelovens § 231.

Ved sammenligning af udfaldet i forhold 1 og 2, ses at der lægges klart vægt på aftalen om mødet, hvor at tiltalte og D1 rent faktisk mødes i forhold 1, hvorimod tiltalte og D2 i forhold 2 aldrig mødes og ikke havde konkretiseret deres møde nærmere.

På trods af enhver forberedende handling kan straffes som forsøg, når forberedelseshandlingerne bærer præg af forsættet til den fuldbyrdede forbrydelse, frifindes tiltalte alligevel i forhold 2, selvom tiltalte havde en klar seksuel hensigt med mødet med D2. Dommen statuerer således i forhold 2, at gerningspersonen skal have udført mere konkrete handlinger, end blot den seksuelle kommunikation, der nærmer sig iværksættelsesstadiet, før der kan straffes for forsøg på seksuelle overgreb. Det interessante i forhold 2 er, at dommen viser, hvorfor forsøgsreglerne i straffelovens § 21 ikke altid har været nok til at beskytte børnene mod grooming. Udfaldet af forhold 2 vil formentligt have været anderledes, hvis sagen var kommet for retten efter 1. juli 2023 og der havde været rejst tiltale for grooming. Det bemærkes også, at landsretten ikke tog stilling til forhold 2, hvorfor det ikke kan udelukkes, at landsretten havde nået frem til, at dette forhold kunne dømmes som forsøg.

3.4 Første rejste sag om grooming - dom afsagt den 12. februar 2024

Anklagemyndigheden ved Nordjyllands Politi har ved Retten i Aalborg rejst den første sag, hvor tiltalte i forhold 6 blev tiltalt for grooming efter straffelovens § 231. Sagen kørte som en domsmandssag hen over to dage ved Retten i Aalborg. Jeg overværede sagen, som følge af vores grundlovssikrede rettighed i Grundlovens § 65, hvor alle retssager som udgangspunkt er offentlige. Det var dog med undtagelse af forurettedes forklaring, som var blevet video-optaget til en børneafhøring, og som blev afspillet for lukkede døre. Dommen blev afsagt den 12. februar 2024 ved Retten i Aalborg og jeg har ved aktindsigt fået tilsendt en anonymiseret udgave af dommen, som er vedhæftet i bilag A.

Tiltalte var tiltalt for i alt 6 forhold vedrørende den samme forurettede. Tiltalte var i forhold 1 tiltalt for perioden mellem den 6. august 2023 og 11. august 2023 på Hotel Comwell i Rebild at have haft samleje ikke under 3 gange med forurettede som var under 15 år, og i forbindelse hermed blandt andet at have stukket hans fingre op i forurettede skede, jf. straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. og § 225, jf. § 216, stk. 2, 2. pkt. Tiltalte var ligeledes i forhold 2 tiltalt for voldtægt af et barn under 15 år ved mellem den 15. juli 2023 og den 21. juli 2023 at have voldttaget den forurettede i hans bil i Roskilde. I forhold 3 og 4 var han tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235 ved både at have været i besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, idet han blandt andet optog deres samleje og udbredte omhandlende materiale ved efterfølgende at sende sexvideoen til forurettede. Tiltalte var ligeledes tiltalt i forhold 5a, 5b og 5c for blufærdighedskrænkelser, idet han havde optaget deres samleje og andre seksuelle handlinger med hende. Han havde også selv sendt nøgenbilleder og videoer til forurettede, ligesom han havde sendt beskeder med seksuelt indhold, som var egnet til at krænke forurettedes blufærdighed.⁶¹

Tiltalte var i forhold 6 tiltalt for grooming, idet han forud for den 1. juli 2023 tilføjede forurettede på Snapchat, og også løbende efter den 1. juli 2023 og frem til hans anholdelse den 7. september 2023, havde haft mundtlig såvel som skriftligt kontakt med forurettede over flere sociale medier og løbende havde formået at opbygge en relation til den forurettede. Tiltalte havde oplyst i forbindelse med den etablerede kontakt til forurettede, at han var 18 år gammel på trods af at han egentlig var 34 år gammel. Tiltalte havde også flere gange givet forurettede gaver i form af slik, bamser og penge. Alt dette var udført med hensigten om at få forurettede til at have samleje og andet seksuelt forhold end samleje med den tiltalte, nedlagde anklagemyndigheden påstand om. Anklagemyndigheden nedlagde ligeledes påstand om boligforbud, besøgsforbud og kontaktforbud efter straffelovens § 236, stk. 1, nr. 2, nr. 3 og nr. 4. Tiltalte nægtede sig skyldig i de to forhold om voldtægt og grooming, men erkendte sig skyldig i de øvrige forhold.⁶²

Tiltaltes forklaring er lydoptaget og ikke gengivet i dommen, ligesom forurettedes forklaring ikke gives grundet dørlukning. Retten fandt ud fra de afgivne forklaringer det bevist, at

⁶¹ Dom af 12-02-24 (bilag A), side 1-3

⁶² Dom af 12-02-24 (bilag A), side 3-4

tiltalte og den forurettede havde haft samleje, som beskrevet i anklageskriftet under forhold 1 og 2. Retten tilsidesatte tiltaltes forklaring om, at han troede den forurettede var 16 år gammel, idet retten fandt, at det måtte have stået tiltalte klart, at den forurettede i hvert fald var under 15 år. Dette særlig henset til karakteren af gaverne som han gav hende, samt at det fremgik af en korrespondance mellem dem, at tiltalte flere gange omtalte den forurettede som en 12-årig pige. Forholdene om besiddelse og udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år samt blufærdighedskrænkelsen erkendte tiltalte, og han blev i disse forhold fundet skyldig i overensstemmelse med tiltalen.⁶³

I forhold 6 som var tiltalen omhandlende grooming, hvor den tiltalte og forurettede i februar 2023 havde mødt hinanden på Snapchat og begyndte deres skriftlige kontakt, hvor de senere mødte hinanden fysisk første gang i midten af juli 2023. Under rettens begrundelse for forhold 6 fremgår: »... retten finder især under hensyn til ikrafttrædelsestidspunktet den 1. juli 2023 for § 231, at det må anses for utvivlsomt, om tiltalte har overtrådt betingelserne for overtrædelse af bestemmelsen«. ⁶⁴ Retten lagde i forbindelse hermed vægt på forarbejderne til groomingbestemmelsen, hvor en betingelse for straf er, at gerningspersonen har opbygget en relation til en person under 18 år, som har udviklet sig over tid. Retten vurderede, at parternes relation i tiden før ikrafttrædelsestidspunktet for groomingbestemmelsen og tiden efter seksualforbrydelserne var begået, ikke skulle medregnes, hvorfor retten ikke fandt, at forholdet var omfattet af straffelovens § 231. Retten frifandt derfor den tiltalte for forholdet om grooming.⁶⁵

Straffen blev fastsat til 2 års fængsel, hvor der var dissens fra en af dommerne, som fandt at straffen burde udmåles til 2 år og 3 måneders fængsel. Alle dommerne lagde ved strafudmålingen vægt på den store aldersforskel mellem tiltalte på 34 år og den forurettede på 12 år samt antallet af episoder. Retten tog herudover anklagemyndighedens påstand om boligforbud, besøgsforbud og kontaktforbud til følge med en frist på 5 år, idet domstolene lagde vægt på, at tiltalte under hovedforhandlingen ikke kunne afvise, at han på ny ville kontakte den forurettede efter afsoningen af hans fængselsstraf.⁶⁶

⁶³ Dom af 12-02-24, (bilag A) side 4-5

⁶⁴ Dom af 12-02-24, (bilag A) side 5

⁶⁵ Dom af 12-02-24, (bilag A) side 5

⁶⁶ Dom af 12-02-24 (bilag A), side 6

3.5 Delkonklusion

Den nye bestemmelse om grooming, der trådte i kraft 1. juli 2023 kriminaliserer den situation, hvor en gerningsperson opbygger et tillidsforhold til et barn eller en unge under 18 år med det formål at udsætte dem for et seksuelt overgreb. Betingelserne for strafansvar er, at relationsopbygning til personen under 18 år sker systematisk eller ved manipulation samt under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Endvidere stilles der krav til gerningspersonens forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse, men der ses bort fra forsættets konkretisering, idet det ikke er afgørende, hvorvidt det kan konstateres, hvilken seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, som gerningspersonen havde forsæt til at overtræde.

Dommene TfK2022.182 og U.2019.2356 er konkrete eksempler på, hvordan gerningspersoner der ved at opbygge en fortrolig og tillidsfuld relation til de forurettede med henblik på at udnytte dem seksuelt, udsætter dem for grooming. Dommene illustrerer ligeledes, hvordan groomingforhold tidligere har kunnet rummes inden for forsøgsreglerne for overtrædelse af seksualforbrydelserne.

Den første afsagte dom, hvor der var rejst tiltale for grooming fastslår, at parternes relation før ikrafttrædelsestidspunktet for groomingbestemmelsen og tiden efter seksualforbrydelserne var begået, ikke skulle medregnes, hvorfor tiltalte blev frifundet. Det kan lægges til grund, at det endnu er for tidligt at vurdere, hvordan domstolene forholder sig til den nye groomingbestemmelse, da forholdet om grooming alene blev afvist på baggrund af ikrafttrædelsestidspunktet. Det har derfor endnu ikke været muligt at undersøge, hvordan domstolene fortolker den nye groomingbestemmelsen og i øvrigt forholder sig til betingelserne herfor. Det bliver interessant at se, hvorvidt landsretten kommer med uddybende bemærkninger til byrettens afgørelse om groomingforholdet.

Kapitel 4: Øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 i relation til grooming

Straffelovens § 231 om grooming trådte som nævnt først i kraft den 1. juli 2023, men det er ikke ensbetydende med at grooming ikke tidligere blev straffet. Udover de vidtgående forsøgsregler i dansk ret, hvor groomingforholdet i nogle tilfælde har kunne rummes inden for, giver andre bestemmelser i straffeloven til dels mulighed for tidligere at kunne rumme

grooming. Groomingen blev tidligere henført under andre bestemmelser i straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser, hvor seksuelle handlinger, udnyttelse og krænkelse af børn er kriminaliseret.

I det følgende vil rækkevidden af udvalgte seksualforbrydelser i straffeloven analyseres, med henblik på at bidrage til vurderingen af, hvorvidt groomingbestemmelsen i straffelovens § 231 vil få selvstændig virkning i praksis, eller om retspraksis viser at grooming i forvejen straffes i tilstrækkelig grad ud fra de øvrige bestemmelser om seksualforbrydelser i straffeloven.

4. 1 Straffelovens § 216 – voldtægt

Voldtægt er kriminaliseret i straffelovens § 216, hvor der i nærværende analyse alene vil inddrages stk. 1 og særlig stk. 2. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.

Stk. 2. For voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, som har samleje med et barn under 12 år. På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år«.

Bestemmelsen i straffelovens § 216, har været under flere ændringer de seneste år. Den 1. januar 2021 trådte den nye samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i straffelovens § 216, stk. 1 i kraft, som ikke længere forudsætter anvendelse af vold, trussel om vold eller anden ulovlig tvang til at opnå samleje, men alene hvorvidt der foreligger samtykke.⁶⁷ I 2021 blev der ligeledes fremsat et lovforslag om ændring af straffeloven ved blandt andet at indsætte: *»På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år«* som 2. pkt. i straffelovens § 216, stk. 2.⁶⁸ Den nye tilføjelse trådte i kraft den 1. marts 2022 ved lovændringen ved lov nr. 226 af 15. februar 2022.⁶⁹

Bestemmelsen i straffelovens § 216, stk. 2 indeholder et absolut forbud mod samleje med børn under 12 år, hvorefter indsættelsen af 2. pkt. medfører, at der også pr. definition er tale om

⁶⁷ Folketingstidende 2020-21, tillæg C, L 85 - lovforslag som vedtaget, side 1

⁶⁸ Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 - lovforslag som fremsat, side 1

⁶⁹ Folketingstidende 2021-22, tillæg C, L 78 - lovforslag som vedtaget, side 2

voldtægt når, at forurettede er under 15 år og gerningspersonen er fyldt 22 år.⁷⁰ Sammenholdt med straffelovens § 222, stk. 1, som vil analyseres under afsnit 4.2, er der i straffeloven et absolut forbud mod at have samleje med børn under 15 år.

4.1.1 Gerningsindholdet

Forarbejderne til den samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse fastslår, at et samtykke skal gives frivilligt og være et udtryk for den pågældende frie vilje, som bedømmes ud fra omstændighederne ved den konkrete situation. Der er en formodning for, at en person, som har samtykket til et samleje, deltager i den seksuelle aktivitet i et vist omfang og ikke blot forholder sig helt passivt.⁷¹ Det afgørende for, hvorvidt der foreligger et samtykke, beror på, om personen har haft mulighed for at tage stilling til, om han eller hun vil deltage i samlejet, ligesom det vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse, ord eller handlinger i forbindelse med samlejet.⁷²

I den situation, hvor en person ikke har haft fuld viden om en række forhold, der har haft betydning for, at vedkommende deltog i samlejet, udelukker ikke, at der er samtykket til samlejet. Dette er i blandt andet i de tilfælde, hvor en person er blevet »snydt« gennem usande påstande fra modparten som særlig alder, status eller beskæftigelse, hvor samlejet dermed bliver gennemført ud fra falske forudsætninger, anses samlejet alligevel for gennemført med samtykke.⁷³

Dette kan være problematisk i relation til grooming, idet barnet eller den unge oftest »snydes« til at tro, at de er jævnaldrende med gerningspersonen, fordi gerningspersonen i grooming tilfælde ofte udgiver sig for at være yngre end de reelt er. Forarbejderne forholder sig ikke til, hvorvidt et samleje bliver gennemført med samtykke, når en gerningsperson har udnyttet sin alder og erfaring beroende overlegenhed. I forhold som falder uden for straffelovens § 216, stk. 2 og hvor et barn eller ung mødes og gennemfører et samleje ud fra falske forudsætninger omkring gerningspersonens alder, vil dette ikke kunne straffes efter straffelovens § 216, stk. 1, fordi samlejet er sket med den mindreåriges frie vilje. Samlejet vil dog muligvis kunne straffes efter straffelovens § 222, som behandles i afsnit 4.2.

⁷⁰ Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 - lovforslag som fremsat, side 4

⁷¹ Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 - lovforslag som fremsat, side 9

⁷² Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 - lovforslag som fremsat, side 15

⁷³ Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 - lovforslag som fremsat, side 15

For voldtægt straffes den som har samleje med et barn under 12 år, jf. straffelovens § 216, stk. 2, 1. pkt. Det vil sige samlejet med børn under 12 år i sig selv er strafbart og det er ikke en forudsætning, at barnet ikke har givet samtykke, da loven fastslår, at børn under 12 år ikke kan give et gyldigt samtykke. Efter straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. er samleje med et barn under 15 år pr. automatik også defineret som voldtægt, hvis gerningspersonen er fyldt 22 år. Af forarbejderne fremgår, at aldersgrænsen på 22 år fandtes hensigtsmæssig i forhold til, hvornår et forhold mellem et barn og en voksen pr. definition er så uligevægtig i forhold til at indgå et seksuelt forhold.⁷⁴ Såfremt en gerningsperson på under 22 år har samleje med et barn under 15 år vil samlejet fortsat være strafbart efter straffelovens § 222, stk. 1, men samlejet vil som udgangspunkt ikke defineres som voldtægt.⁷⁵

Grundbetingelser for, hvad et samleje indebærer, ændrede sig ikke i forbindelse med den nye samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse. Samleje omfatter derfor stadig vaginalt og analt samleje, hvorimod oralt samleje er omfattet af andet seksuelt forhold end samleje i straffelovens § 222.

Subjektivt kræves der fortsat til alle led i gerningsindholdet i straffelovens § 216, hvorfor gerningspersonen skal have forsæt til at gennemføre samlejet uden offerets samtykke. Domfældelse efter straffelovens § 216, stk. 2 er betinget af, at gerningspersonen havde forsæt til den mindreåriges alder.⁷⁶ Lovovertrædelsen i straffelovens § 216 er fuldbyrdet, når samleje er opnået. Ved vurdering af fuldbyrdelsesmomentet ved samleje med et barn under 12 år, kan der grundet fysiologiske årsager blive krævet mindre til fuldbyrdelsen. Gerningspersonen vil ved opgivelse af samlejet inden, at dette er fuldbyrdet, kunne være straffri efter straffelovens § 216, som følge af reglerne om frivillig tilbagetræden i straffelovens § 22. Gerningspersonen vil dog kunne straffes for hans adfærd forud for hans tilbagetræden fra forsøg, idet han vil kunne have fuldbyrdet forbrydelser efter andre bestemmelser i straffeloven herunder § 232 – blufærdighedskrænkelse eller § 225 – andet seksuelt forhold end samleje.⁷⁷

⁷⁴ Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 - lovforslag som fremsat, side 6

⁷⁵ Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 - lovforslag som fremsat, side 24

⁷⁶ Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 416-417

⁷⁷ Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 409

4.1.2 TfK2023.403

I dommen TfK2023.403 blev tiltalte ved byretten den 3. februar 2023 idømt 1 år og 3 måneders fængsel for blandt andet overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. i forhold 2, ved at have haft samleje to gange samme dag med F, der var 12 år gammel. Tiltalte nægtede sig skyldig i forhold 2, idet tiltalte, ifølge ham selv, ikke havde haft forsæt til, at F var under 15 år gammel. Dette var byretten ikke enig i, idet de ud fra bevisførelsen fandt det bevist ud over enhver rimelig tvivl, at tiltalte hele tiden havde været bevidst om at F var under 15 år, og at han derfor ved begge samlejer havde haft det fornødne forsæt til at have samleje med et barn under 15 år. Dette fandt retten blandt andet bevist ud fra korrespondancen mellem dem og F's profilnavn.

Byretten lagde herudover i deres bevisbedømmelse af sagen vægt på, at F's forklaring fremstod troværdig, da hun havde forklaret sammenhængende og detaljeret om hele hændelsesforløbet. Byretten lagde også vægt på, at tiltaltes forklaring derimod havde været meget skiftende omkring, hvorvidt de overhovedet havde haft samleje, og hvornår i forløbet han spurgte ind til F's alder samt hans adfærd i forbindelse med de blev stoppet af politiet. Desuden indgik F's karaktertræk i vurderingen af sagen, idet byretten fandt, at F fremstod som en umoden og naiv pige, der bar præg af at være meget usikker og sårbar, og som havde oplevet tiltalte som »en omsorgsfuld og heltemodig voksen, der er kommet for at redde hende«.⁷⁸ Byretten fandt tiltalte skyldig i forhold 2 og lagde i forbindelse med straffastsættelse vægt på den alvorlige karakter af voldtægten samt strafskærpelsen for voldtægt af et barn under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed, som blev lovfæstede ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 og ved senere lovændringer fastholdt. Byretten lagde særlig vægt på aldersforskellen, hvor F på tidspunktet for voldtægterne var 12 år gammel og at tiltalte var 34 år. Herudover fremgår det af byrettens begrundelse og afgørelse: »Det indgår i rettens vurdering af forholdets grovhed, at de to voldtægtsforhold mod samme pige er begået i et sammenhængende forløb, hvor den forurettede lod sig overtale til at tage med den tiltalte hjem med henblik på seksuelt samkvem, efter at han ved såkaldt grooming havde opbygget et forhold til hende, hvor hun følte tryghed og fortrolighed i selskab med ham«.⁷⁹

⁷⁸ TfK2023.403, side 4

⁷⁹ TfK2023.403, side 2

Under hovedforhandlingen ved Østre Landsret forklarede tiltalte, at han ud fra F's måde at tale på og fordi hun ville mødes med ham, vurderede han hende til at være 16 år gammel. Han mente derudover, at man ikke ville kunne forvente, at en 12-årig pige var så fremme i skoene som hende, forklarede tiltalte. Landsretten var ikke enig i tiltaltes betragtning og fandt ham skyldig i forhold 2 ud fra de samme begrundelser som byretten. Landsretten tilføjede i deres begrundelse, at de fandt det bevist, at tiltalte indså det som overvejende sandsynligt, at F var under 15 år forud for de to samlejer. Østre Landsret stadfæstede byrettens afgørelse både hvad angik skyldsspørgsmålet og strafudmålingen.⁸⁰

4.1.3 I relation til grooming

I dommen TfK2023.403 ses hvordan grooming helt op til i samme år for ikrafttrædelsestidspunktet ses benævnt i byrettens begrundelse for afgørelsen. Dette viser at der ved samleje med mindreårige ofte forud herfor, har været en manipulerende relationsopbygning, hvor gerningspersonen har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed til opnåelse af samlejet. Byretten vurderede ikke hvorvidt 12-årige F havde givet samtykke til samlejet, da dette grundet hendes alder aldrig kunne have været gyldigt. Forhold 2 betegnes også pr. definition som voldtægt, da den tiltalte var 34 år på gerningstidspunktet og den forurettede pige var 12 år. Af forarbejderne til indsættelsen af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. fremgår at aldersgrænsen på 22 år fandtes hensigtsmæssigt i forhold til vurderingen af, hvornår et forhold mellem et barn og en voksen er så uligevægtig i relation til indgåelsen af et seksuelt forhold. Af forarbejderne til indsættelse af groomingbestemmelsen fremgår alene, at groomingbestemmelsen finder anvendelse på de tilfælde, hvor gerningspersonen er ældre end forurettede. Anvendelsesområdet for straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. i forhold til gerningspersonens alder er i højere grad konkretiseret, end hvad der er gældende for straffelovens § 231. Af lovforslaget fremgår ingen pejlemærker til domstolene for, hvor gammel en gerningsperson skal være for at falde ind under anvendelsesområdet for grooming, hvorfor domstolene ved bedømmelsen af grooming skal foretage en større skønsmæssig vurdering af aldersforskellen.

4. 2 Straffelovens § 222 – samleje med en mindreårige

Samleje med et barn under 15 år er kriminaliseret i straffelovens § 222 med følgende ordlyd:

⁸⁰ TfK2023.403, side 3

»Den, der har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2.

Stk. 2. Har gerningsmanden skaffet sig samlejet ved udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed ved brug af enten tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år.

Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 skal det indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har skaffet sig samlejet ved at udnytte sin fysiske eller psykiske overlegenhed«.

4.2.1 Gerningsindholdet

Bestemmelsen indeholder et absolut forbud mod samleje med et barn under 15 år. Det er uden betydning for ansvarsbedømmelsen, om barnet har samtykket eller om barnet har taget initiativet. Straffelovens § 222, stk. 1 minder om straffelovens § 216, stk. 2, dog med barnets aldersgrænse til forskel og at samleje med et barn under 15 år ikke automatisk er voldtægt. Bestemmelsen i straffelovens § 222 er derfor subsidiaer i forhold til straffelovens § 216, stk. 2, hvorfor der ikke også skal straffes for § 222, når en gerningsperson har samleje med et barn under 12 år.⁸¹ Bestemmelsen har derfor efter indførelsen af 2. pkt. i straffelovens § 216, stk. 2 fået et mere begrænset anvendelsesområde, idet straffelovens § 222, stk. 1, vil hovedsageligt finde anvendelse på de forhold, hvor gerningspersonen er under 22 år, og hvor barnet er over 12 år men under 15 år.

Subjektiv kræver straffelovens § 222, at gerningspersonen har forsæt til at barnet er under 15 år. En gerningsperson, der har handlet uagtsomt i forhold til barnets alder, og fejlagtigt troet barnet var ældre, vil dog stadig kunne idømmes straf efter straffelovens § 228. Ligesom straffelovens § 222 vil kunne anvendes i situationer, hvor der grundet manglende forsæt til barnets alder ikke vil kunne straffes efter § 216, stk. 2.

Forbrydelsens fuldbyrdelsestidspunkt er når samleje er opnået, ligesom i straffelovens § 216. Samleje efter straffelovens § 222 defineres på samme som efter straffelovens § 216.⁸² Ved andet seksuelt forhold end samleje vil straffelovens § 225 ligeledes kunne finde anvendelse.⁸³

⁸¹ Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 5

⁸² Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 430

⁸³ Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 5

Ved lovændringen i år 2008 blev formuleringen »udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed« indsat i straffelovens § 222. Denne formulering blev ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 »dobbeltangivet« i bestemmelsens stk. 2 og 3. Lovændringen i 2016 gav mulighed for skærpelse af straffen med fængsel indtil 12 år for samleje med et barn under 15 år, hvor gerningspersonen har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed, jf. straffelovens § 222, stk. 2, ligesom dette vil kunne indgå som en skærpende omstændighed, jf. straffelovens § 222, stk. 3.

Det fremgår af forarbejderne til lovændringen i år 2016, at daværende justitsminister mente, at det gældende strafniveau for samleje med et barn under 15 år under udnyttelse af sin fysiske og psykiske overlegenhed ikke var tilstrækkeligt højt for at veje op for den traumatiserende krænkelse barnet eller den unge blev udsat for. Justitsministeren krævede derfor i år 2016 en strafskærpelse på linje med strafudmålingen for voldtægt.⁸⁴

Der henvises i forarbejderne til lovændringen i 2016 til forarbejderne udarbejdet i forbindelse med lovændringen i 2008, hvor »udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed« blev indsat. Det fremgår, at der ved vurderingen af, hvorvidt gerningspersonen har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed, skal aldersforskellen mellem parterne indgå og der skal lægges vægt på i hvor høj grad gerningspersonen har opsøgt barnet eller taget initiativ til overgrebet.⁸⁵

Der er en formodning for, at gerningspersonen har udnyttet sin fysiske eller psykiske overlegenhed til at opnå samleje med barnet, hvis barnet er i alderen op til 10-11 år, også selvom gerningspersonen ikke har anvendt trusler. Desto yngre barnet er og desto mere intenst overgrebet er, desto mere taler det for, at gerningspersonen har anvendt den beskrevne overlegenhed. Det vil i højere grad bero på en konkret vurdering, hvad angår børnene mellem 12-14 år om gerningspersonen har udnyttet en fysisk eller psykisk overlegenhed.

Forarbejderne til lovændringen i 2008 indeholder en beskrivelse af hvad »udnyttelse af sin fysiske eller psykiske overlegenhed« blandt andet indebærer: *»Den foreslåede bestemmelse vil*

⁸⁴ Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 6

⁸⁵ Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat, side 5

bl.a. kunne finde anvendelse, hvor en voksen f.eks. har opbygget et særligt tillidsforhold mellem sig og barnet og på den måde skabt en situation, hvor barnet kan have særligt vanskeligt ved at sige fra over for den voksne (...). Udnyttelse af psykisk overlegenhed vil bl.a. også kunne foreligge i tilfælde, hvor en voksen person uden tvang eller trusler har opnået samleje med et barn ved at lokke med forskellige former for gaver, underholdning eller lignende som »modydelse« for et seksuelt samkvem».⁸⁶

4.2.2 AM 2021.02.04Ø

I dommen AM 2021.02.04Ø var tiltalte i forhold 1-7 tiltalt for en række seksualforbrydelser mod mindreårige, i nærværende domsanalyse fokuseres på forhold 3, da dette ses særlig relevant i forhold til, hvornår en gerningsperson har udnyttet sin fysiske og psykiske overlegenhed efter straffelovens § 222. I forhold 3 var tiltalte tiltalt for ved sin fysiske og psykiske overlegenhed at have forsøgt på at opnå samleje og andet seksuelt forhold end samleje med et F2 som var 14 år, idet tiltalte ved flere lejligheder befandt sig i nærheden af F2 og via Snapchat havde aftalt at mødes med F2, med henblik på at have samleje, oralsex og anvendelse af forskelligt sexlegetøj, hvilket mislykkedes idet F2 blev bekendt med, at tiltalte ikke var 19 år og ikke turde mødes med tiltalte, jf. straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 2 og 3, jf. til dels § 225, jf. § 21.⁸⁷

Tiltalte nægtede sig skyldig i forhold 3 og forklarede i byretten, at kontakten til F2 startede på Ome.tv, hvor de udvekslede Snapchat. Tiltalte vurderede F2 til at være 15-16 år gammel, men fandt senere ud af at hun var 14 år. Tiltalte forklarede også, at de skrev sammen på Snapchat om hendes liv og problemer, og at F2 havde det personligt dårligt.⁸⁸

F2 forklarede, at hun havde meget kontakt med tiltalte over Snapchat, hvor det meste var af seksuel karakter, og hun sendte billeder og videoer til ham uden tøj på. Hun havde fortalt ham, at hun var 14 år og tiltalte havde sagt, at han lige var fyldt 19 år. Hun mødtes to gange med tiltalte uden at der skete noget seksuelt. F2 forklarede endvidere, at hun stoppede kontakten til tiltalte, da hun fandt ud af at han var ældre end 19 år, idet hun var bange for at der skulle ske noget seksuelt, som hun ikke havde lyst til.⁸⁹

⁸⁶ Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L186, side 6486

⁸⁷ AM 2021.02.04Ø, side 8

⁸⁸ AM 2021.02.04Ø, side 9 og 14

⁸⁹ AM 2021.02.04Ø, side 4

Byretten fandt det bevist ud fra F2's troværdige forklaring og korrespondancen mellem dem, hvoraf det fremgik at tiltalte ville mødes og have samleje, oralsex samt anvende sexlegetøj med F2, og det at tiltalte flere gange indfandt sig i nærheden af F2 og formåede at mødes med hende, og at tiltalte havde foretaget handlinger der påsigtede at have samleje og andet seksuelt forhold med F2. Byretten slog dermed fast at tiltalte havde nået iværksættelsesstadiet, idet han ved at mødes med F2 og ved andre tilfælde have indfundet sig i nærheden af hende, havde foretaget fysiske skridt mod at gennemføre et seksuelt overgreb på hende.⁹⁰

Byretten fandt ligeledes, at tiltalte havde skaffet og fastholdt kontakten til F2 under udnyttelse af hans psykiske overlegenhed, dette særlig henset til alderen på F2, samt at tiltalte var bekendt med F2's svære problemer psykisk, hvor hun var i en sårbar situation. Byretten fandt i forhold 3 tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, jf. stk. 2 og 3, jf. til dels § 225, jf. § 21. Ved strafudmålingen henviste byretten til forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016, som blandt andet lagde op til forhøjelse af straffen for udnyttelse af fysisk og psykisk overlegenhed til at skaffe sig samleje med et barn under 15 år. Byretten fastslog ved strafudmålingen »Retten har ved strafudmålingen på den ene side lagt vægt på forholdenes karakter at forholdene er begået over for flere forurettede, de forurettedes unge alder, aldersforskellen mellem tiltalte og de forurettede samt at tiltalte i forhold 3 har skaffet og opretholdt kontakten til forurettede under udnyttelse af sin psykiske overlegenhed«.⁹¹

Landsretten stadfæstede byrettens dom dog med den ændring, at landsretten frifandt tiltalte for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 2 i forhold 3. Det vil sige landsretten fandt det ikke bevist, at tiltalte ved tvang eller trusler havde udnyttet hans fysiske eller psykiske overlegenhed mod F2. Landsretten fandt dog stadig, at tiltalte havde udnyttet hans fysiske eller psykiske overlegenhed og at det skulle indgå som en skærpende omstændighed efter straffelovens § 222, stk. 3.⁹²

4.2.3 U 2016.3340 H

I dommen U 2016.3340 H blev tiltalte fundet skyldig i en række seksualforbrydelser herunder blandt andet forsøg på overtrædelse af straffelovens § 222 ved gennem en lang periode at have

⁹⁰ AM 2021.02.04Ø, side 25

⁹¹ AM 2021.02.04Ø, side 27

⁹² AM 2021.02.04Ø, side 6

opbygget en relation til en 13-årig pige online og manipuleret hende til at mødes med henblik på at have samleje. Tiltalte var gentagne gange tidligere dømt for seksualforbrydelser mod mindreårige, hvorfor denne sag nåede helt til højesteret i vurderingen af, om tiltalte skulle idømmes forvaring. I nærværende domsanalyse vil fokuseres på forhold 3, hvor tiltalte blandt andet var tiltalt for andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år opnået ved vold og trussel om vold, jf. daværende straffelovens § 225, jf. § 222, stk. 2, jf. § 216, stk. 1, nr. 1 og tiltalt for forsøg på voldtægt af et barn under 15 år, jf. daværende straffelovens § 216, stk. 1, nr. 1, jf. § 222, stk. 2, jf. § 21.⁹³

Om forhold 3 forklarede tiltalte i byretten, at han og F havde snakket sammen et eller to år online forud for episoden den 7. marts 2014, som han er tiltalt for. Tiltalte forklarede desuden, at han og F snakkede sammen om mange ting, herunder hendes psykiske problemer, som han forsøgte at hjælpe F med. Tiltalte forklarede i retten, at F havde fortalt, at hun var 15 år. Men da tiltalte blev foreholdt en sms-korrespondance, hvorefter det fremgik, at han skulle have spurgt F om hendes søster også var 13 år, forklarede tiltalte, at der måtte være tale om en tastefejl og at han ville have skrevet 15 år. Tiltalte forklarede, at de begge var enige om, at de skulle være kærester, men at dette skulle holdes skjult indtil F blev 18 år, dette på trods af, at tiltalte over for retten ikke kunne se noget galt i at en 38-årig mand var kærester med en 15-årig pige, hvis hun selv ville. Tiltalte forklarede, at de begge havde ønsket at have samleje med hinanden, men til deres møde mislykkedes samlejet og han erkendte andet seksuelt forhold end samleje, blandt andet herunder brug af en vibrator.⁹⁴

Byretten fandt det bevist at tiltalte vidste, at F var under 15 år og han blev derfor fundet skyldig i forsøg på samleje med en person under 15 år, jf. straffelovens § 222, stk. 1 og for andet seksuelt forhold end samleje med en person under 15 år, jf. straffelovens § 225, jf. § 222, stk. 1. Byretten fandt dog ikke, at episoden var omfattet af voldtægtsbestemmelsen efter dagældende § 216, stk. 1, nr. 1, som tiltalen ellers lød på, idet byretten ikke fandt at F havde været udsat for trusler eller tvang. Byretten fastslog dog imidlertid, at der ikke var grundlag for at fastslå, at F havde givet samtykke til krænkelse eller at tiltalte kunne have troet dette, særlig henset til aldersforskellen mellem tiltalte og F. Byretten lagde ved vurdering af forhold

⁹³ U 2016.3340 H, side 2

⁹⁴ U 2016.3340 H, side 5-6

3 til grund, at der på baggrund af tiltalte og F's langvarige og tætte kontakt blev opbygget en fortrolig og tillidsfuld relation mellem tiltalte og den unge sårbare F.⁹⁵

Landsretten tiltrådte byrettens begrundelse i forhold 3 og supplerede med at tiltalte, der var meget ældre end F, havde manipuleret hende til at indvillige i at mødes med henblik på seksuelt samvær.⁹⁶ Højesteret fandt ud fra landsrettens beskrivelse af omstændighederne, at tiltalte i forhold 3 havde udnyttet hans fysiske og psykiske overlegenhed, hvorfor forholdet var omfattet af strafskærpsbestemmelsen i straffelovens § 222, stk. 1., 2. pkt. Højesteret stadfæstede landsrettens dom og tiltrådte at betingelserne for forvaring var opfyldt.⁹⁷

4.2.4 I relation til grooming

En betingelse for anvendelse af straffelovens § 231 om grooming er, at opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Denne betingelse har fællestræk med forarbejder til straffelovens § 222, som kræver udnyttelse af fysiske eller psykiske overlegenhed, hvor der blandt andet lægges vægt på aldersforskellen og at bestemmelsen vil kunne finde anvendelse på en situation, hvor en voksen har opbygget et særligt tillidsforhold til et barn, hvor barnet kan have svært ved at sige fra. Dommene AM 2021.02.04Ø og U 2016.3340 H ses i høj grad at indeholde grooming elementer. I AM 2021.02.04Ø udgav tiltalte sig for at være yngre end han reelt var for at komme i kontakt online med F2, hvor domstolene lagde vægt på aldersforskellen samt at de henførte den etablerede kontakt som værende udnyttelse af tiltaltes psykiske overlegenhed. Begge de forurettede piger i dommene havde det svært psykisk og var i sårbare situationer, hvilket også blev tillagt vægt i domstolenes vurdering af sagen. Unge sårbare piger vil formentlig også ses værende en oplagt målgruppe, der vil blive udsat for grooming, idet de ved opbygningen af en fortrolig og tillidsfuld relation til gerningspersonen online får opfyldt det behov for kontakt og anerkendelse, som nogen kan mangle, hvor de herved ikke opdager den manipulation de samtidig udsættes for. Denne fortrolige og tillidsfulde relationsopbygning, blev der også i dommen U 2016.3340 H lagt vægt på. Dette viser at forhold, hvor sårbare piger som i ovenstående domme blev groomet online, tidligere blev henført under at gerningspersonen havde udnyttet sin psykiske overlegenhed.

⁹⁵ U 2016.3340 H, side 19-20

⁹⁶ U 2016.3340 H, side 22-23

⁹⁷ U 2016.3340 H, side 24

4.3 Straffelovens § 225 – andet seksuelt forhold end samleje

Forslaget til Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven, som blev fremsat den 22. februar 2023, indeholdt udover et forslag om selvstændig kriminalisering af grooming også et forslag om udvidelse af straffelovens § 225, som værn mod digitale sexkrænkelser. Straffelovens § 225 har i dag følgende ordlyd: »Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv«. Heraf er det 2. led i bestemmelsen indsat efter at lovforslaget blev vedtaget og trådte i kraft den 1. juli 2023 sammen med groomingbestemmelsen.⁹⁸

4.3.1 Gerningsindholdet

Bestemmelsens ordlyd blev også tilbage i 2013 ændret, hvor udtrykket »anden kønslig omgængelse« blev erstattet med »andet seksuelt forhold«. Ændringen tilsigtede alene en sproglig modernisering.⁹⁹ I forbindelse med lovændringen i 2013 blev ordet »samleje« også ændret til at dække både vaginalt samleje og analt samleje, hvor oralt samleje fortsat er omfattet af andet seksuelt forhold i straffelovens § 225. For at et forhold falder ind under »andet seksuelt forhold end samleje« er et krav, at handlingen har haft en samlejelignende karakter og fungeret som et surrogat for samleje eller rummer et seksuelt overgreb, der nærmer sig samleje.¹⁰⁰ For at forholdet er inden for straffelovens § 225 anvendelsesområde, skal der normalt foreligge direkte berøring mellem den enes kønsdel og den andens legeme. Eksempler herpå er oralt samleje, kys på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skeden.¹⁰¹ Befølinger af nøgne kønsdele uden indtrængning ligger under grænsen for seksuelt forhold og vil i stedet kunne være omfattet af blufærdighedskrænkelser i straffelovens § 232.¹⁰²

I forarbejderne til tidligere lovændring i 2013 af straffelovens § 225 er det beskrevet, at indføring af genstande i eller stimulering af egne kønsdele under tvang ikke var omfattet af denne bestemmelse, da der ikke forelå fysisk kontakt mellem to parter, hvorfor sådanne forhold

⁹⁸ Folketingstidende 2022-23, tillæg C, L 50 - lovforslag som vedtaget

⁹⁹ Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 57

¹⁰⁰ Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 440

¹⁰¹ Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat, side 11.

¹⁰² Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 757

var at anse som blufærdighedskrænkende, som ville kunne straffes i sammenstød med ulovlig tvang.¹⁰³

Ovenstående betragtning er arbejdsgruppen om digitale sexkrænkelser ikke enige i, hvorfor de ved forarbejderne til lovændringen i 2023 tilkendegav, at »sextortion« er et nyt problem, der er opstået som følge af den teknologiske udvikling. Sextortion dækker over at børn og unge online tvinges til at udføre seksuelle handlinger på dem selv under trussel om, at gerningspersonen vil offentliggøre de pågældende billeder eller videoer af dem. Arbejdsgruppen henviser desuden til, at der allerede i forbindelse med udfærdigelsen af den frivilligbaseret voldtægtsbestemmelse i 2020, og som følge af den teknologiske udvikling, opstod tvivl om, hvorvidt straffelovens § 232 og § 260 var et tilstrækkeligt værn mod handlinger, hvor personer tvinges til at udføre seksuelle handlinger på dem selv.¹⁰⁴

Arbejdsgruppen om digitale sexkrænkelser anbefalede på den baggrund, at straffelovens § 225 fremover fandt anvendelse på forhold, hvor personer tvinges til at udføre seksuelle handlinger på dem selv. Dette vil sende et klart signal om overgrebets alvor og at disse tilfælde fremover vil bedømmes som seksuelle overgreb på samme måde, som hvis overgrebet var udført fysisk af en anden person.¹⁰⁵

Justitsministeriet var enige med arbejdsgruppen i, at straffelovens § 225 skulle ændres til at omfatte tilfælde, hvor gerningspersonen formår at få den forurettede til at udføre seksuelle handlinger på dem selv. Et eksempel der i dag vil være inden for anvendelsesområdet for straffelovens § 225, er derfor det tilfælde, hvor gerningspersonen under trussel om udbredelse af nøgenbilleder af forurettede formår denne til at indføre fingre eller genstande i egen kønsdel. Forholdet vil være omfattet af straffelovens § 225 uanset om gerningspersonen befinder sig fysisk i samme rum som forurettede eller den forurettede instrueres i at udføre de seksuelle handlinger online via videochat eller andet medie.¹⁰⁶

¹⁰³ Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 438

¹⁰⁴ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 13 og 14

¹⁰⁵ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 14

¹⁰⁶ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 14

4.3.2 FED 2020.232

I dommen FED 2020.232 blev tiltalte idømt 2,5 års ubetinget fængsel for at have overtalt i alt 40 børn i alderen 9-15 år over sociale medier til at udføre seksuelle handlinger, mens han uberettiget optog dem. Dommen er et godt eksempel på, hvordan domstolene før lovændringen der trådte i kraft 1. juli 2023, dømte seksuelle handlinger, som forurettede udførte på sig selv efter straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Dommen FED 2020.232 analyseres nedenfor i underafsnittet 4.4.2 i forbindelse med straffelovens § 232 – blufærdighedskrænkelser.

I nærværende afsnit vil et udpluk af tiltalen i forhold 5 angive, hvordan dette forhold i dag skulle have været henført under straffelovens § 225 og ikke alene blufærdighedskrænkelser, men muligvis i sammenstød hermed grundet tiltaltes seksuelle ytringer under videochatten. Af tiltalen i forhold 5 fremgår blandt andet »..., idet tiltalte, under foregivende at være 15 og 17 år gammel, satte sig i forbindelse med F4 via live-chat hjemmesiden Ome.tv eller lignende medie, hvorefter tiltalte flere gange formåede at få F4 til at være afklædt, hvorpå hun på tiltaltes opfordring mastuberede ved brug af sine fingre, en plastikflaske, en dildo og ved brug af skaftet på en børste....«¹⁰⁷.

4.3.3 I relation til grooming

Sextortion ses i høj grad at have relation til grooming, idet gerningspersoner ved at groome børn og unge online opbygger en fortrolig og tillidsfuld relation, hvor de allerede inden et fysisk møde med dem kan udsætte dem for en seksualforbrydelse, ved at få dem til at udføre seksuelle handlinger på dem selv. At tiltalte får et barn som F4 i dommen FED 2020.232 til blandt andet at stikke skaftet på en børste op i sig selv, mens det bliver filmet online på en live-chat, er et udtryk for konsekvensen af den grooming, som barnet kan have været udsat for. F4 udførte de seksuelle handlinger på sig selv i den tro om, at tiltalte var en jævnaldrende dreng, hvorved tiltalte ved at groome F4 får hende til at udføre handlinger på sig selv, som er omfattet af straffelovens § 225.

4.4 Straffelovens § 232 – blufærdighedskrænkelser

Blufærdighedskrænkelser er kriminaliseret i straffelovens § 232, stk. 1 med følgende ordlyd:
»Den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller, hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel

¹⁰⁷ FED 2020.232, side 1

indtil 4 år«. Bestemmelsens stk. 2 tilsiger, at der ved fastsættelsen af straffen skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen.

4.4.1 Gerningsindholdet

Bestemmelsen fungerer som en generalklausul, der kan finde anvendelse på alle seksuelle handlinger af en vis grovhed og som ikke er omfattet af de øvrige seksualforbrydelser. Bestemmelsen beskriver, at adfærden skal vurderes som »uanstændig« og være blufærdighedskrænkende, hvilket vil sige at kun handlinger, som har relation til seksuelle forhold, og er af en vis grovhed er omfattet af straffelovens § 232.¹⁰⁸

Udtrykket »egnet til at krænke blufærdigheden« indebærer ikke nogen forudsætning om, at en person rent faktisk har følt sig blufærdighedskrænket i det konkrete tilfælde. Handlingen skal blot ud fra en generel betragtning være egnet til at krænke blufærdigheden, for at bestemmelsen kan komme i anvendelse. Det vil sige en blotter bliver straffet efter straffelovens § 232, på trods af, at kvinden, som han blottede sig over for, ikke følte at hendes blufærdighed blev krænket. Omvendt vil bestemmelsen ikke ramme handlinger, som ikke i almindelighed er egnet til at støde nogen, også selvom en enkelt person kan have følt sin personlige blufærdighed krænket.¹⁰⁹

Tilregnelsskravet er forsæt, hvorefter det følger, at det uanstændige forhold er en villet handling, og at gerningspersonen har forstået handlingens seksuelle karakter samt forstået, at der ikke forelå samtykke. Bestemmelsen forudsætter ikke, at gerningspersonen selv har opfattet sin handling som blufærdighedskrænkende, en vildfarelse herom fritager ikke for ansvar.¹¹⁰ For at en overtrædelse af straffelovens § 232 er fuldbyrdet kræves, at nogen har opfattet, hvad gerningspersonen forsætligt har foretaget sig, idet der ellers kun kan straffes for forsøg.¹¹¹

Samtykke til handlingen kan fritage gerningspersonen for strafansvar. Voksne kan give et samtykke med diskulperende virkning, hvorimod det i teorien og i retspraksis er antaget, at børns samtykke er uden betydning. Udgangspunktet i teorien og retspraksis er, at en person under 15 år ikke kan give et diskulperende samtykke. Personer over 15 år er over den seksuelle

¹⁰⁸ Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 450

¹⁰⁹ Vestergaard Jørn, *Forbrydelser og andre strafbare forhold*, Gjellerup/Gads Forlag, 2019, side 121

¹¹⁰ Waaben, Knud, *Strafferettens specielle del*, Thomson Gadjura, 1999, side 63

¹¹¹ Vestergaard Jørn, *Forbrydelser og andre strafbare forhold*, Gjellerup/Gads Forlag, 2019, side 121

lavalder, hvorfor unge på dette alderstrin formentligt godt kan give deres samtykke til forhold omfattet af straffelovens § 232. Domstolene vurderer ud fra en skønsmæssig betragtning, hvorvidt et samtykke afgivet af 13-14-årige, kan anses som strafferetligt gyldigt. Det kan dog være svært at anfægte samtykkets gyldighed, hvis samtykket vedrører en adfærd, som mange i den alder praktiserer.¹¹²

Typiske sager angående blufærdighedskrænkelser udgør beluring, blotteri og beføling, men de seneste år har krænkelser på internettet givet anledning til en række sager, som betegnes digitale sexkrænkelser. Offentliggørelse eller deling via internettet af nøgenbilleder, herunder optagelser med pornografisk indhold og uden den afbildede persons samtykke udgør blufærdighedskrænkelser og overtrædelse af straffelovens § 264 d, men også det at modtage et nøgenbilledet, uden at man har anmodet om det, vil kunne udgøre blufærdighedskrænkelser.¹¹³ Videregivelse af pornografiske materiale med personer under 18 år, vil også kunne straffes efter straffelovens § 235, som behandles nærmere i underafsnit 4.5.

4.4.2 FED2020.232

Som tidligere nævnt under afsnit 4.3.2 stadfæstede Østre Landsret den 18. september 2020 byrettens dom, hvor tiltalte blev idømt 2,5 års ubetinget fængsel for blandt andet overtrædelse af straffelovens § 232 i 17 tilfælde, ved at have overtalt i alt 40 børn i alderen 9-15 år over sociale medier til at udføre seksuelle handlinger, mens han uberettiget optog dem. I nærværende domsanalyse fokuseres specielt på forhold 5 og 17, hvor blufærdighedskrænkelserne ses særlig relevant i relation til grooming.

4.4.2.1 Forhold 5

Tiltalte var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 232 og § 264 a ved i perioden mellem januar 2019 til august 2019 at have krænket F4's blufærdighed, idet han på en live-chat udgav sig for at være 17 år gammel og formåede at få F4 til at være afklædt samt på tiltaltes opfordring masturberede ved brug af sine fingre og genstande, mens tiltalte sagde ting af seksuel karakter, masturberede og stønnede ligesom han uberettiget optog F4 uden forudgående samtykke.¹¹⁴

¹¹² Waaben, Knud, *Strafferettens specielle del*, Thomson Gadjura, 1999, side 64 & Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 451

¹¹³ Vestergaard Jørn, *Forbrydelser og andre strafbare forhold*, Gjellerup/Gads Forlag, 2019, side 122-123

¹¹⁴ FED 2020.232, side 3

F4 har forklaret, at kontakten til tiltalte opstod på OME.TV, som er en chat-hjemmeside, hvor der dukker en tilfældig person op, som man kan chatte med. Tiltalte oplyste den 15-årige F4, at han var en 17-årig dreng. De chattede sammen om helt almindelige hverdagsting, hvor hun efter 10-20 minutters samtale udleverede sit telefonnummer, idet hun følte de var blevet venner og ønskede at fastholde kontakten. F4 forklarede også, at tiltalte kort tid efter ændrede attitude, hvor han nu fremstod aggressiv og ville have hende til at gøre en masse ting, herunder at være nøgen og masturbere foran kameraet. Hun frygtede, at han ville misbruge hendes telefonnummer og afpresse hende, hvis ikke hun gjorde som han sagde. F4 bliver på et tidspunkt opmærksom på, at tiltalte har filmet hende udføre de seksuelle handlinger, hvor hun ved at fortsætte kontakten til tiltalte forsøgte at få ham til at slette videoerne, indtil den dag hvor F4 fandt ud af, at tiltalte havde løjet om sin alder.¹¹⁵

4.4.2.2 Forhold 17

Tiltalte var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 232 ved i flere tilfælde mellem den 18. september 2017 til den 10. oktober 2017 at have krænket F5's blufærdighed, idet tiltalte satte sig i forbindelse med F5 via hjemmesiden moviestarplanet.com og Skype og udgav sig for at være 15 år gammel, hvor han formåede at overtale, instruere og presse F5 til at vise sig nøgen på webcam, uanset at tiltalte var klar over F5 var 12-13 år gammel og alt imens at tiltalte fortalte F5, at han masturberede og fik udløsning.¹¹⁶

Tiltalte blev ved byretten fundet skyldig i alle forhold. Idet tiltalte erkendte, at det var ham, man kunne høre i filmsekvenserne, fandt byretten det godtgjort, at han var skyldig i den rejste tiltale. I forhold 5 bemærkede byretten, at de ikke fandt, at F4 havde givet samtykke til videooptagelserne grundet hendes alder og at tiltalte havde udgivet sig for at være yngre. *»Retten har herved blandt andet lagt vægt på forurettedes unge alder og deraf følgende manglende evne til at forstå rækkevidden af et samtykke og på, at modtageren af samtykket ikke er en jævnaldrende dreng, men en meget ældre mand«.*¹¹⁷ Byretten fastslår herved, at F4 i den pågældende situation under forhold 5 aldrig vil kunne give et gyldigt samtykke, fordi dette vil være givet ud fra falske forudsætninger, idet F4 troede at hun kommunikerede med en jævnaldrende dreng på 17 år. En person der udgiver sig for at være en anden og lyver sig yngre, er elementer der indgår i vurderingen af samtykkets gyldighed. Dette medfører at et samtykke,

¹¹⁵ FED 2020.232, side 11

¹¹⁶ FED 2020.232, side 6-7

¹¹⁷ FED 2020.232, side 19

der er opnået ved en vildfarelse om personens alder, ikke kan antages at udgøre et gyldigt samtykke.

Tiltalte ankede dommen med påstand om frifindelse for den del vedrørende, at han formåede at overtale og instruere pigerne i at foretage seksuelle handlinger, og med påstand om formildelse. Tiltalte har over for Østre Landsret erkendt at have optaget videoerne og bestred ikke aldersvurderingen af pigerne. Tiltalte nægtede derimod at have groomet pigerne, da han ikke forsøgte at opbygge et tillidsforhold til nogen af pigerne på OME.TV. Tiltalte nægtede navnlig i forhold 5 at have overtalte og instrueret F4 i seksuelle handlinger, da F4 ifølge hans forklaring allerede var i gang med seksuelle handlinger, da han loggede på OME.tv og kom ind på videochatten med F4. Tiltalte erkendte forhold 17 og forklarede, at han anvendte en anden fremgangsmåde, før han gik ind på Ome.tv, hvor det gik galt for ham.¹¹⁸

Landsretten lagde til grund, at tiltalte i en periode på mindre end 4,5 måned kontinuerligt, systematisk og hyppigt gennem det sociale medie Ome.tv kom i kontakt med 40 børn og unge i alderen 9-15 år, og at det som følge af F4 og F5's forklaring blev lagt til grund, at tiltalte oplyste over for pigerne, at han var en jævnaldrende dreng på 15-17 år. Landsretten lagde også til grund efter de forurettedes forklaringer, at det var tiltalte, der formåede at overtale og instruere dem i hvad de skulle gøre, og at det ikke var pigerne selv der tog initiativ til at vise sig helt eller delvis nøgen samt udføre seksuelle handlinger. I forhold 5 fandt landsretten det bevist, at tiltalte instruerede F4 i foretagelse af seksuelle handlinger, ud fra F4's forklaring og den naturlige rækkefølge i de foreviste videoklip, hvor hun først efter noget tid tog tøjet af. Landsretten bemærkede: *»Efter en samlet vurdering findes tiltaltes adfærd herefter at have haft en grooming-agtig karakter. Den omstændighed, at tiltalte i de fleste af holdene alene havde kontakt med pigerne en enkelt dag, kan henset til den ovennævnte beskrives af tiltaltes handlemønster, ikke føre til en anden vurdering«.*¹¹⁹

I forhold 17 blev tiltalte fundet skyldig i overensstemmelse med den rejste tiltale, særlig henset til tiltaltes erkendelse samt til F5's videoafhøring og den dokumenterede chat mellem dem.¹²⁰

Landsretten lagde ved strafudmålingen vægt på forholdenes karakter, omfang og grovhed, idet tiltalte i forhold 1-16 over en periode på mindre end 4,5 måned systematisk og hyppigt havde

¹¹⁸ FED 2020.232, side 21 og 24

¹¹⁹ FED 2020.232, side 27

¹²⁰ FED 2020.232, side 28

opsøgt i alt 40 børn og unge piger på det sociale medie ome.tv og krænket deres blufærdighed groft. Landsretten lagde herudover vægt på, at han under dække af at være en jævnaldrende dreng formåede at overtale pigerne og nøje instruere dem i seksuelle handlinger, mens han anvendte groft sprogbrug og uberettigede filmede dem. Landsretten lagde også vægt på pigernes unge alder, hvor tre af pigerne var 9 år gamle. Forhold 17 beskrev landsretten for et tilfælde af grooming af grov karakter. Landsretten stadfæstede byrettens dom, hvor tiltalte blev idømt 2, 5 års ubetinget fængsel.¹²¹

4.4.3 I relation til grooming

Dommen FED 2020.232 støtter op om retsteorien, der angiver, at et barn under 15 år ikke kan give et diskulperende samtykke, idet byretten lagde til grund at F4 grundet hendes alder ikke forstod rækkevidden af et samtykke samt at modtageren ikke var en jævnaldrende dreng, men en meget ældre mand. Dette kan således tolkes, at såfremt tiltalte havde været en jævnaldrende dreng på 17 år, ville domstolene stå over for en skønsmæssig vurdering af om et samtykke fra F4 kunne være gyldigt som følge af en adfærd, som mange i den alder praktiserer.

Det interessante i dommen FED 2020.232 er herudover, at landsretten bemærker i deres begrundelse, hvordan tiltaltes adfærd har haft en grooming-agtig karakter og at sagen omhandler tilfælde af grooming af grov karakter. Dommen viser dermed, hvordan grooming tilfælde før faldt under straffelovens § 232. Landsretten tager også i FED 2020.232 stilling til den tidsmæssige udstrækning af grooming, og vurderer at selvom tiltalte i de fleste af forholdene kun havde kontakt med pigerne en enkelt dag, havde det stadig grooming lignende karakter grundet systematikken ved tiltaltes handlemonster. Hvorvidt forholdene hvor tiltalte og den forurettede blot havde kontakt en enkelt dag, ville være omfattet af straffelovens § 231 i dag er tvivlsomt, da det er begrænset hvilken relationsopbygning der kan opstå efter så kort tid, hvorimod forhold 5, hvor tiltalte og F4 havde kontakt gennem flere måneder i højere grad vil ramme ind i den nugældende groomingbestemmelse i straffelovens § 231.

4.5 Straffelovens § 235 – seksuelt materiale af personer under 18 år

Udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år er kriminaliseret i straffelovens § 235 med følgende ordlyd:

¹²¹ FED 2020.232, side 28-29

»Den, som udbreder seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Stk. 2. Den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 omfatter ikke besiddelse af seksuelt materiale af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen«.

Et forbud mod udbredelse og besiddelse af børnepornografi blev indført i straffeloven i år 1980.¹²² Siden har bestemmelsen i straffelovens § 235 været under flere sproglige moderniseringer, dog uden at det har tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens gerningsindhold. I 2013 blev »utugtige« erstattet med »pornografiske«.¹²³ Som en del af lovforslaget nr. L 50, hvor grooming blandt andet indgik som et initiativ mod digitale sexkrænkelser, indgik ligeledes et forslag om ændring af betegnelsen »pornografisk« i straffelovens § 235 til »seksuelt materiale af personer under 18 år«. Forslaget om ændringen af ordlyden i straffelovens § 235 blev ligesom groomingbestemmelsen vedtaget og trådte i kraft den 1. juli 2023.

Arbejdsgruppen bemærker i forarbejderne, at »pornografisk« kan være medvirkende til at bagatellisere alvoren af lovovertrædelsen, idet betegnelsen kan antyde, at det seksuelle overgreb er sket med barnets samtykke og det seksuelle materiale dermed er legitimt.¹²⁴ Dette var justitsministeren enig i og bemærkede i forarbejderne, at en ændring af ordlyden i straffelovens § 235 skal understrege, at materialet ikke er at forveksle med pornografiske film og billeder, hvor voksne der har givet samtykke deltager i. Justitsministeren præciserede også at seksuelt materiale, hvor et barn under 15 år indgår, vil pr. definition være seksuelt overgrebsmateriale, hvorimod hvis det er en person over 15 år som indgår i materialet, vil det

¹²² Vestergaard Jørn, *Forbrydelser og andre straffbare forhold*, Gjellerup/Gads Forlag, 2019, side 124

¹²³ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 17

¹²⁴ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 18

ikke nødvendigvis kunne defineres som overgrebsmateriale, idet den 15-årige kan have givet gyldigt samtykke til at medvirke, men materialet er stadig omfattet af straffelovens § 235.¹²⁵

4.5.1 Gerningsindholdet

4.5.1.1. Personer under 18 år

Straffelovens § 235 beskytter personer under 18 år, men idet gerningspersonen ved overtrædelse af denne bestemmelse ikke nødvendigvis er i kontakt med barnet, kan det være svært at fastslå barnets alder. Det vil derfor i nogle tilfælde være umuligt i efterforskningen at fastslå alderen på det afbildede barn, hvis barnet på det seksuelle materiale ikke kan identificeres. Hovedreglen vil være, at hvis barnet fremtræder yngre end 18 år i det seksuelle materiale, vil det være tilstrækkeligt til domfældelse, domstolene har herved et vist skøn i denne vurdering.¹²⁶

4.5.1.2 Udbredelsen af seksuelt materiale af personer under 18 år i stk. 1

Efter stk. 1 er udbredelse af det nævnte materiale strafbart. Definitionen af seksuelt materiale er seksuelle fotografier eller film, andre seksuelle visuelle gengivelser eller lignende. Med visuelle gengivelser menes, at også fiktivt seksuelt materiale af personer under 18 år er strafbart. Der er ikke krav om at udbredelsen er erhvervsmæssig eller sker til en videre kreds. Selv indehaveren af en hjemmeside, som passivt ser til, at der sker udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, kan straffes hvis indehaveren har fået kendskab til dette og uden at det fjernes.¹²⁷ I en rigsadvokatmeddelelse fremgår tre kategorier af seksuelt materiale af personer under 18 år. Kategori 1 er fremstillinger uden seksuel aktivitet, men hvor billedet kan fokusere på kønsdele eller lignende. Kategori 2 er fremstillinger med seksuel aktivitet, herunder samleje eller berøringer som er omfattet af straffelovens § 232. Kategori 3 er fremstillinger af særligt grove seksuelle forhold, hvor barnet udsættes for vold i forbindelse med samlejet.¹²⁸

¹²⁵ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 19

¹²⁶ Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 464

¹²⁷ Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 464-465

¹²⁸ Rigsadvokatmeddelelsen om seksualforbrydelser, pkt. 2.2 – opgørelse af antallet af billeder og filmsekvenser mv. i sager om børnepornografi efter straffelovens § 235

4.5.1.3 Besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år i stk. 2

Straffelovens § 235, stk. 2 kriminaliserer besiddelsen af det i stk. 1 nævnte materiale, og omfatter den fysisk faktiske besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år. Det vil sige den blotte betragtning heraf er ikke besiddelse, da besiddelse forudsætter at der sker lagring af materialet. I år 2000 blev det strafbare anvendelsesområde for straffelovens § 235 stk. 2 udvidet til at omfatte den, som mod vederlag gør sig bekendt med det pågældende materiale. Enhver modydelse omfattes under stk. 2, herunder også bytning af materiale, og fuldbyrdelsen sker allerede ved at gøre sig bekendt med det seksuelle materiale af personer under 18 år, uanset om betalingen er sket. I år 2008 blev der lovfæstet en yderligere udvidelse af bestemmelsens stk. 2, idet internettet er hovedkilden til adgangen for det pågældende materiale, blev det ligeledes strafbart at gøre sig »bekendt med materialet gennem internettet eller et lignende system til spredning af information«. Bestemmelsen rummer dermed et totalforbud mod at gøre sig bekendt med seksuelt materiale af personer under 18 år på internettet, uanset om der er sket betaling eller lagring.¹²⁹

4.5.1.4 Samtykke til besiddelse i stk. 3

Det fremgår af straffelovens § 235, stk. 3, at en person der er fyldt 15 år kan give diskulperende samtykke til besiddelsen af det seksuelt materiale, hvor vedkommende fremgår. Det er dog afgørende, at den pågældende person er fyldt 15 år på optagelsestidspunktet, og et samtykke kan til enhver tid tilbagekaldes.¹³⁰ Spørgsmålet om hvorvidt der foreligger samtykke afhænger af »den pågældendes intellektuelle udviklingstrin samt omstændighederne i øvrigt, herunder om samtykket er opnået ved misbrug af for eksempel en på alder og erfaring beroende overlegenhed«.¹³¹

4.5.1.5 Forsæt

Overtrædelse af straffelovens § 235 kræver forsæt, herunder til den forurettedes alder og til de omstændigheder, der bevirker at forholdet er omfattet af seksuelt materiale af personer under 18 år.¹³²

¹²⁹ Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 466-467

¹³⁰ Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 468

¹³¹ Folketingstidende 2002-2003, tillæg A, L 117 - bemærkninger til lovforslaget, side 2618

¹³² Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens, *Kommenteret straffelov – speciel del*, Jurist og Økonomforbundets Forlag, 2022, side 469

4.5.2 Den offentlige domsdatabase 1697/23

Ved retten i Glostrup blev en 31-årig mand den 30. maj 2023 idømt 2 års fængsel for blufærdighedskrænkelser af 25 piger i alderen fra 10-16 år, ligesom han blev dømt for besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, ulovlig tvang og for uberettiget at have filmet flere af pigerne. Den tiltalte havde i perioden fra 2020-2022 fået kontakt med de mindreårige piger gennem Snapchat, Google Meet, TikTok, hvor han udgav sig for at være en 14-årig dreng. Tiltalte fik over de sociale medier overtalt pigerne til at udvise seksuel adfærd, ligesom han filmede flere af pigerne uden deres samtykke, hvorefter han truede med videredeling af filmene til deres familie og venner, hvis ikke pigerne fortsatte deres kontakt og seksuelle adfærd over for ham. Sagen blev behandlet som en tilståelsessag, idet tiltalte erkendte 80 ud af de 81 forhold han var tiltalt for, han nægtede at have delt filmene af pigerne med andre.¹³³

Af hensyn til dommens omfang vil der i nærværende domsanalyse alene blive refereret til forhold 4, 19 og 81, som er blandt nogle af forholdene, hvor tiltalte er tiltalt for seksuelt materiale af personer under 18 år.

I forhold 4 var tiltalte tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 ved fra september 2022 til april 2022 at have kommunikeret med F1 og tvunget hende til at vise sin skede og indføre en finger i hendes skede, hvorved tiltalte opnåede en film på 3 min. og 6 sekunder i kategori 2. I forhold 19 var tiltalte ligeledes tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 denne gang i kategori 3, ved omkring april 2022 via Google Meet at have kommunikeret med den 12-årige F7 og tvunget hende til at vise hendes skede og få hendes hund til at slikke på hendes skede. I forhold 81 viser hvor stort omfang tiltalte var i besiddelse af ulovlig materiale, idet tiltalte var tiltalt for i alt at besidde 530 billeder og film i kategori 1, 489 billeder og film i kategori 2 og 10 billeder og film i kategori 3, alt materialet var af seksuel karakter af personer under 18 år og dermed omfattet af straffelovens § 235, stk. 2.¹³⁴

Byretten lagde ved strafudmålingen vægt på sagens karakter og betydelige omfang, som bar præg af systematiske krænkelser over for mindreårige piger i en 2-årige periode. Retten lagde også vægt på, at tiltalte havde udgivet sig for at være en jævnaldrende dreng og derved

¹³³ Den offentlige domsdatabase 1697/23, side 1-2

¹³⁴ Den offentlige domsdatabase 1697/23, side 3, 5 og 14

opbygget et tillidsforhold til pigerne, som han misbrugte til at fremtvinge den seksuelle adfærd og ved uberettiget at have optaget dem uden deres kendskab eller samtykke.¹³⁵

4.5.3 TfK2020.377 Ø

Den 20. maj 2019 blev tiltalte idømt 1 års fængsel ved retten i Glostrup for at have udsat børn ned til 11 år for blufærdighedskrænkelser og ved at have optaget og besiddet seksuelt materiale af børnene, som han kom i kontakt med på chat-hjemmesider, hvor han udgav sig for at være 16-20 år. Tiltalte var blandt andet tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2 ved at have været i besiddelse af en betydelig mængde af seksuelt materiale af personer under 18 år i kategori 1-3.¹³⁶

Byretten anvendte en lignende formulering som ovenfor nævnte dom i deres begrundelse og afgørelse. Byretten lagde navnlig vægt på forholdenes karakter og omfang, og at der forelå skærpende omstændigheder ud fra børnenes alders og at tiltalte ved at udgive sig for at være 16-20 år opbyggede et tillidsforhold til børnene, som han misbrugte til at fremtvinge seksuel adfærd. Byretten lagde herudover vægt på den betydelige mængde og grovheden af det seksuelle materiale af personer under 18 år, samt at han igennem 1,5 år havde fået en af pigerne til at tro, at hun som 11-13-årig var internetkæreste med tiltalte.¹³⁷

Sagen blev anket til landsretten, hvor anklagemyndigheden blandt andet nedlagde påstand om skærpe, samt at der i stedet skulle ske domfældelse efter straffelovens § 235, stk. 1. Landsretten fandt dog ikke grundlag for, at tiltalte var skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 grundet anklageskriftets formulering. Landsretten stadfæstede herudover størstedelen af byrettens dom, både hvad angik begrundelserne og strafudmålingen.¹³⁸

4.5.4 I relation til grooming

Dommene Den offentlige domsdatabase 1697/23 og TfK2020.377 Ø viser i relation til grooming, hvordan domstolene i høj grad lægger vægt på tiltaltes udviste groomingadfærd og at dette indgår som en skærpende omstændighed ved strafudmålingen af overtrædelse af straffelovens § 235. Dommene viser også, hvordan grooming af børnene bidrog til overtrædelse

¹³⁵ Den offentlige domsdatabase 1697/23, side 17

¹³⁶ TfK2020.377 Ø, side 1

¹³⁷ TfK2020.377 Ø, side 8-9

¹³⁸ TfK2020.377 Ø, side 9-10

se af straffelovens § 235, idet de tiltalte ved opbygningen af tillidsforholdet til børnene formåede at få dem til at udføre seksuelle handlinger, som blev optaget og kom i de tiltaltes besiddelse. Grooming anvendes dermed til at udsætte barnet for digitale sexkrænkelser, i form af at de tiltalte kommer i besiddelse af seksuelt materiale af de mindreårige børn, men hvor der ikke sker et fysisk overgreb.

4.6 Delkonklusion

Ovenstående gennemgang af udvalgte lovovertrædelser i straffelovens kapitel 24 viser, at grooming forud for ikrafttrædelsen den 1. juli 2023 i vidt omfang tidligere blev straffet ud fra de øvrige bestemmelser om seksualforbrydelser i straffeloven.

Straffelovens § 231 forventes at få et begrænset anvendelsesområde, idet bestemmelsen primært sigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres det fornødne bevis for forsøg på en konkret seksualforbrydelse. Groomingbestemmelsen vil også være relevant i de tilfælde, hvor gerningspersonen efter groomingprocessen træder frivilligt tilbage fra at begå en seksualforbrydelse, da relationsopbygningen til den mindreårige allerede udgør en fuldbyrdet forbrydelse.

Kapitel 5: Strafferetlige problematikker forbundet med straffelovens § 231 og nødvendigheden af den selvstændige regulering heraf

5.1 Forsættet

Én af problematikkerne ved groomingbestemmelsen er at påvise gerningspersonens forsæt til at ville udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse. For at anvendelsesområdet for groomingbestemmelsen aktiveres, kræves at gerningspersonen objektivt og forsætligt har realiseret hele gerningsindholdet i straffelovens § 231.¹³⁹

Først og fremmest skal gerningspersonen have forsæt til at barnet eller den unge er under 18 år gammel. Vurderingen af, om der foreligger tilstrækkelig tilregnelse for overtrædelse af straffelovens § 231, herunder blandt andet den mindreåriges alder, vurderes ud fra konkrete omstændigheder. Det blev i forbindelse med lovforslagets fremsættelse foreslået, at

¹³⁹ Toftegaard Nielsen, Gorm ved Lund Madsen, Lasse, *Strafferet 1 – Ansvar*, Djøf Forlag, 2019, side 84

groomingbestemmelsen omfattes af straffelovens § 228, hvor gerningspersonens ukendskab til forurettedes alder ikke kan tilregnes som forsætlig, men kan straffes med en forholdsmæssig mindre straf, som følge af gerningspersonen har handlet uagtsomt hvad angår den mindreåriges alder.¹⁴⁰

Bevisvurderingen af forsættet om gerningspersonen havde kendskab til den forurettede var under 18 år, kan være svær. Gerningspersonens forsæt til at opbygge en relation ved brug af manipulation og under udnyttelse af alder og erfaring, vil modsat aldersvurderingen i højere grad kunne bevises af anklagemyndigheden, idet groomingen ofte foregår online, hvor korrespondancen mellem parterne vil kunne indgå som bevismateriale. Strafansvaret for groomingen forudsætter dog stadig, at der kan føres bevis for et seksuelt forsæt og til at den forurettede var under 18 år.

Gerningspersonen skal forsætligt have opbygget relationen systematisk eller ved manipulation og ved udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Det er en konkret vurdering, som domstolene skal foretage, hvorvidt relationsopbygningen er foregået på denne måde. Lovforslaget bidrager i et lille omfang til, hvordan domstolene skal fortolke ordlyden af bestemmelsen. Af lovforslaget fremgår, at en betingelse er, at gerningspersonen er ældre end den forurettede, og strafansvar kan udelukkes, hvis parterne står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling.¹⁴¹ En yderligere uddybning af, hvorledes »under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed« skal fortolkes, findes ikke i lovforslaget, hvorfor en vurdering af hvad det konkret vil sige, kan være svær at foretage i praksis.

Som tidligere nævnt under afsnit 3.3.4 ses der bort fra kravet om forsættets konkretisering, hvilket vil sige, at det ikke er afgørende om det kan udledes, hvilken seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, som gerningspersonen har forsæt til at overtræde. Anklagemyndigheden skal herved ikke føre bevisførelse for, hvilken konkret seksualforbrydelse gerningspersonen har til hensigt at udsætte den mindreårige for. Forsættet behøver desuden ikke at foreligge ved indgåelse af relationen, men kan ligeledes opstå undervejs i kontakten til barnet eller den unge.¹⁴²

¹⁴⁰ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 9 og straffelovens § 228

¹⁴¹ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 34

¹⁴² Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 9

Endnu en problematik i forhold til at bevise gerningspersonens forsæt ligger i vurderingen af, hvorvidt kontakten til den mindreårige er utilbørlig eller om der foreligger en legitim kontakt, uden forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse. Dette var også en af arbejdsgruppens argumenter for ikke at indføre en særskilt kriminalisering af grooming, netop den vanskelige sondring mellem kontakt til den mindreårige, som ønskes strafbart, og den ikke skadelige kontakt mellem gerningspersonen og den mindreårige.¹⁴³

Denne problematik gør Advokatsamfundet også opmærksom på i deres høringssvar i forbindelse med vedtagelsen af groomingbestemmelsen. De beskriver, at der er retssikkerhedsmæssige udfordringer forbundet med den vanskelige sondring mellem strafværdige forhold og tilladelige kontakter, og der kræves derfor en særlig opmærksomhed på netop dette fra de professionelle aktører i processen.¹⁴⁴ Advokatrådet var ligeledes enige og beskrev i høringssvaret: *»Advokatrådet kan endvidere tilslutte sig bemærkningerne om vigtigheden af at sikre, at den foreslåede bestemmelse ikke anvendes over for almindelig kontakt mellem personer over den kriminelle lavalder, og at det i den forbindelse er særligt væsentligt at stille relevante krav til forskellen mellem den mistænkte og den forurettede i forhold til alder, erfaring eller udvikling«.*¹⁴⁵

Disse relevante krav udeblev imidlertid fra lovforslaget, idet det blot er nævnt i lovforslaget, at groomingbestemmelsen i straffelovens § 231 alene kriminaliserer den utilbørlige kontakt.¹⁴⁶ Men hvordan der i praksis skal skelnes mellem den utilbørlige kontakt til mindreårige og den ikke-skadelige kontakt, uddybes ikke nærmere i lovforslaget. Det må dog kunne udledes, at aldersforskellen på den forurettede og gerningspersonen spiller en væsentlig rolle. Netop den fastsatte aldersgrænse for, hvornår groomingbestemmelsen finder anvendelse, har også været genstand for diskussion.

5.2 Aldersgrænsen

Det fremgår af straffelovens § 231, at aldersgrænsen for hvornår en person kan udsættes for grooming blev fastlagt til 18 år. Dette vil sige, at bestemmelsen også kriminaliserer grooming af unge over den seksuelle lavalder, som i Danmark er fastsat til 15 år, jf. straffelovens § 222.

¹⁴³ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 7

¹⁴⁴ L 50, Bilag 1, samlet pdf med høringssvar, side 57

¹⁴⁵ Justitsministeriet kommenteret høringsoversigt, Retsudvalget 2022-23 (2. samling) L 50 Bilag 1, side 10

¹⁴⁶ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 7

Der var enighed blandt partierne bag aftalen af den 29. juni 2022 om initiativer mod digitale krænkelse om fastsættelse af aldersgrænsen til 18 år for, hvornår en person kan udsættes for grooming.¹⁴⁷ Denne aldersgrænse blev derfor i lovforslaget vedtaget, på trods af et flertal i arbejdsgruppen anbefalede en aldersgrænse svarende til den seksuelle lavalder på 15 år.¹⁴⁸

Flertallet i arbejdsgruppen gjorde gældende, at de anbefalede en aldersgrænse på 15 år, idet de mente, at det var naturligt for unge mellem 15-17 år at opbygge relationer med henblik på et seksuelt forhold også med personer, som var væsentligt ældre end dem selv. Arbejdsgruppen anførte også, at lande, som vi normalt sammenligner os med herunder Norge, Sverige og Holland i deres kriminalisering af grooming, havde fastsat aldersgrænsen til 15 år.¹⁴⁹

Et mindretal i arbejdsgruppen anbefalede en aldersgrænse på 18 år, idet de mente der på trods af de 15-17-åriges seksuelle myndighed stadig er et væsentligt beskyttelseshensyn over for denne gruppe af unge grundet deres igangværende udvikling.¹⁵⁰ Red Barnet er i deres høringssvar til lovforslaget enig i denne betragtning, da de udtaler, at netop gruppen af unge over den seksuelle lavalder udforsker og eksperimenterer seksuelt, hvilket kan gøre dem mere sårbare i forhold til seksuel udnyttelse. De bør derfor ifølge dem beskyttes mod at blive groomet til uønsket seksuelle handlinger eller korrespondance.¹⁵¹

Unge over 15 år kan som udgangspunkt frivilligt indgå i seksuelle relationer med diskulperende samtykke også over for personer, der er ældre end dem selv. Vurderingen af hvornår en seksuel relation mellem en ung over 15 år og en voksen er utilbørlig, bliver kun sværere desto ældre den forurettede er. Justitsministeren anerkender i lovforslaget, at det en vanskelig bevismæssig vurdering at en person, som indgår i dialog med en ung over den seksuelle lavalder og hvor kommunikationen er flirtende eller seksuelt betonet, gør det med det med henblik på at udsætte den unge for en seksualforbrydelse.¹⁵²

¹⁴⁷ Aftaletekst - initiativer mod digitale krænkelse <https://www.regeringen.dk/aktuelt/tidligere-publikationer/aftale-om-initiativer-mod-digitale-krænkelser/>

¹⁴⁸ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 7 og 8

¹⁴⁹ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 7

¹⁵⁰ Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, side 65

¹⁵¹ L 50, Bilag 1, samlet pdf med høringssvar, side 29

¹⁵² Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 8

Det fastslås i lovforslaget, at der skal lægges større vægt på det manipulerende element i relationsdannelsen med en ung over den seksuelle lavalder, end i sager hvor den forurettede er under 15 år. På samme måde vil der også være behov for større krav til forskellen mellem gerningspersonen og den unge over 15 år med hensyn til alder, erfaring og udvikling.¹⁵³ Udover disse brede formuleringer efterlader lovforslaget ikke meget hjælp til domstolene, i forhold til hvad de skal lægge vægt på i deres fortolkning af lovforslaget, hvad angår grooming af unge over den seksuelle lavalder. Det eneste konkrete eksempel på hvordan en gerningsperson kan udnytte en betydelig forskel i alder, erfaring og udvikling er, hvis gerningspersonen udgiver sig for at være fotograf og som påstår at kan hjælpe den forurettede i gang med en modelkarriere og derigennem formår at få den unge til at optræde nøgen, sende nøgenbilleder eller lignende.¹⁵⁴

Som følge af de brede formuleringer og begrænset konkretisering, der gives i lovforslaget, hvad angår kriminaliseringen af grooming, hvor forurettede er over 15 år, efterlades domstolene et stort skøn i vurderingen af, hvornår relationer mellem unge over den seksuelle lavalder og en ældre person kan betegnes som grooming. De manglende relevante krav vedrørende forskellen mellem gerningspersonen og den forurettede i forhold til alder, erfaring og udvikling, som ellers blev efterspurgt af Advokatrådet og Advokatsamfundet kan risikere at medføre rejste tiltaler om grooming, hvor der reelt set er tale om en legitim relationsdannelse mellem en ung over den seksuelle lavalder og en ældre person. Der kan derfor sættes spørgsmålstejn ved, om den vidtgående aldersgrænse for, hvornår børn og unge kan udsættes for grooming medfører, at bestemmelsen i straffelovens § 231 kommer til at blive anvendt på en uhensigtsmæssig måde.

5.3 Samtykke

Som udgangspunkt er der enighed i den juridiske litteratur og retspraksis om, at en person under 15 år ikke kan give et diskulperende samtykke til seksuelle handlinger. Dette er også baggrunden for strafansvar for flere lovovertrædelser i straffelovens kapitel 24, idet man har ønsket at beskytte børn mod uheldige virkninger af seksuelle forhold, hvor de ikke besidder den tilstrækkelige psykiske og fysiske modenhed.¹⁵⁵ Som udgangspunkt vil en person over den seksuelle lavalder godt kunne give et gyldigt samtykke i konkrete situationer. Samtykke fra en

¹⁵³ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 8

¹⁵⁴ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 10

¹⁵⁵ Waaben, Knud, *Strafferettens specielle del*, Thomson Gadjura Forlag, 1999, side 52

person til en given handling udelukker som udgangspunkt ansvar.¹⁵⁶ Såfremt personen som har samtykket vurderes som inhabil i forhold til den konkrete handling, er samtykket ugyldigt og den handlende kan straffes.¹⁵⁷

Den strafferetlige teori fastslår, at der ikke er en generel aldersgrænse for, hvornår en person kan give et samtykke.¹⁵⁸ Dette afspejles også i lovgivningen, hvor aldersgrænsen i straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt. og § 222, stk. 1 svarer til den seksuelle lavalder, hvorimod straffelovens § 235 stk. 1 og 2 beskytter udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år. Straffelovens § 235, stk. 3 giver dog en særlig tilladelse til, at en person der er fyldt 15 år, kan give samtykke til besiddelsen af seksuelt materiale. Angående blufærdighedskrænkelser er det antaget i teorien, at der ud fra vedkommendes modenhed og udvikling skal foretages en konkret vurdering af, om en person under 18 år kan give samtykke hertil. Selvom udgangspunktet for de 15-18-årige er, at deres samtykke kommer an på en konkret vurdering, må det ud fra henvisning til straffelovens § 222, stk. 1 antages, at disse personer kan samtykke til befølinger efter straffelovens § 232, hvilket er den bestemmelse der ofte tidligere blev anvendt i forhold til grooming inden ikrafttrædelsen den 1. juli 2023.¹⁵⁹

Det er interessant at diskutere, hvilken betydning et samtykke af en 15-17-årig har i relation til grooming. Ved vurderingen af grooming, hvor en ung der er fyldt 15 år og som indgår en frivillig seksuel relation, skal lægges vægt på, hvad forurettedes hensigt med kontakten har været. Det fremgår af lovforslaget, at det forhold at den 15-årige har spillet en aktiv rolle i, at relationen har udviklet sig, ikke udelukker strafansvar efter straffelovens § 231, såfremt gerningspersonen har udvist groft manipulerende adfærd, som har været bestemmende for, at forurettede har indgået i relationen.¹⁶⁰ Et eksempel herpå kan være, hvor gerningspersonen har udgivet sig for at være jævnaldrende med forurettede.

Grooming er karakteriseret ved, at den forurettede ofte ikke selv indser, at de har været udsat for en krænkelse, og at de frivilligt indgår i relationen, fordi de ikke er bevidste om den

¹⁵⁶ Christensen, Malene Bechmann, *Det strafferetlige samtykke*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008, side 22

¹⁵⁷ Christensen, Malene Bechmann, *Det strafferetlige samtykke*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008, side 123

¹⁵⁸ Christensen, Malene Bechmann, *Det strafferetlige samtykke*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008, side 120

¹⁵⁹ Christensen, Malene Bechmann, *Det strafferetlige samtykke*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008, side 184-185

¹⁶⁰ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 9

manipulation gerningspersonen har udsat dem for. Problematikken bliver således, hvorvidt den unges samtykke reelt er gyldigt, når det kan være afgivet på baggrund af falske forudsætninger om gerningspersonens alder eller er på baggrund af en manipulationsproces. Vurderingen af om samtykket er gyldigt afhænger af, hvor stor betydning vildfarelsen har haft for, at samtykket blev givet, og hvor stor betydning handlingen har for den, som har afgivet samtykket.¹⁶¹ Anklagemyndighedens bevisførelse for at en 15-17-årig forurettede har været udsat for grooming forventes at blive svær, da det fra lovgivers side i andre seksualforbrydelser er vurderet, at unge over den seksuelle lavalder besidder den fornødne modenhed til at indgå i seksuelle relationer og dermed også forventes at være i bedre stand til at gennemskue konsekvenserne af deres handlinger modsat børn under 15 år.

5.4 Forsøg

Tidligere har Danmark ikke fundet behov for en selvstændig kriminalisering af grooming, herunder blandt andet i forbindelse med ratificeringen af Lanzarote Konventionen. Daværende justitsminister gjorde gældende, at de danske forsøgsregler efter straffelovens § 21 allerede kriminaliserede ethvert forsøg på seksuelle overgreb mod børn, uanset om gerningspersonen havde taget skridt til at mødes med barnet, og uanset om der var gjort brug af internettet.¹⁶²

Af lovforslaget fremgår, at et mindretal i arbejdsgruppen gjorde gældende, at der ikke var behov for en selvstændig kriminalisering, idet dansk ret i vidt omfang giver mulighed for at straffe for forsøg.¹⁶³ Mindretallet i arbejdsgruppen anførte ligeledes, at der tidligt i groomingprocessen ville kunne straffes for forsøg, hvis en person kommunikerede med en mindreårig med den hensigt at begå et seksuelt overgreb mod barnet. Det afgørende i denne vurdering er forsættet til seksualforbrydelsen, hvorfor der allerede ved kontaktetableringen mellem gerningsperson og barnet ville kunne straffes for forsøg. Mindretallet i arbejdsgruppen bemærkede i lovforslaget, at alene grundet den svære bevisførelse for gerningspersonens forsæt til at begå en konkret seksualforbrydelse ikke i sig selv var tilstrækkeligt til at indføre en særskilt bestemmelse om grooming ifølge dem.¹⁶⁴

¹⁶¹ Christensen, Malene Bechmann, *Det strafferetlige samtykke*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2008, side 108

¹⁶² Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (REU alm. del - Bilag 62) side 27

¹⁶³ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 6

¹⁶⁴ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 6 og 7

I lovforslaget beskrives det hvordan grooming indtil den selvstændige kriminalisering heraf tidligere blev straffet efter forsøgsreglerne for overtrædelse af de pågældende seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24. Dette stemmer i høj grad overens med retspraksis på området, som er blevet analyseret i kapitel 4 i nærværende kandidatafhandling. Det blev i flere af dommene beskrevet, hvordan forholdene havde haft grooming lignende karakter, hvor tiltalte blev straffet for forsøg på overtrædelse af en seksualforbrydelse.

Den særskilte groomingbestemmelse blev indført som følge af den digitale udvikling, hvor kriminalitet i højere grad udføres online, herunder digitale sexkrænkelser. Endnu et hensyn bag kriminaliseringen af grooming, som ikke er nævnt i lovforslaget kan være muligheden for at skride tidligere ind og stoppe groomingprocessen ved brug af tvangsindgreb. Ved at have en konkret bestemmelse af henføre grooming under vil man i højere grad kunne knytte grooming som lovovertrædelsen til et konkret tvangsindgreb.

Justitsministeren gør gældende i lovforslaget, at groomingbestemmelsen tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb.¹⁶⁵ I tilfælde, hvor der kan bevises forsøg på en konkret seksualforbrydelse som ved straffelovens § 216, stk. 2 vil der fremover stadig skulle straffes efter overtrædelse af denne, eventuelt i sammenstød med groomingbestemmelsen. Hvor stort et anvendelsesområde groomingbestemmelsen således får er derfor tvivlsomt, idet bestemmelsen alene vil få selvstændig betydning i de tilfælde, hvor groomingen bliver opdaget så tidligt, at gerningspersonen endnu ikke har konkretiseret den seksuelle intention med relationsopbygningen.

5.5 Skærpende omstændigheder i straffelovens § 81

Baggrunden for en selvstændig regulering af grooming var at kriminalisere den selvstændige krænkelse, der består i den proces, hvor en gerningsperson manipulerer og udnytter et barns eller en ung persons loyalitet og tillid til at opbygge en relation med henblik på at udnytte dem seksuelt. Det fremgår af lovforslaget, at der var bred enighed om en selvstændig kriminalisering af grooming både blandt arbejdsgruppen, Folketinget og de hørte myndigheder og organisationer. Det kan dog diskuteres, hvorvidt en selvstændig kriminalisering af grooming i straffelovens § 231 var den rigtige beslutning, eller om det kunne have været mere hensigtsmæssigt at lade grooming indgå som en del af de skærpende omstændigheder ved

¹⁶⁵ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 10

straffastsættelsen som angivet under straffelovens kapitel 10. Straffelovens § 81 oplister en række hensyn, som skal indgå som skærpende omstændigheder ved fastsættelsen af straffen for en lovovertrædelse.

Som tidligere nævnt tilsigter groomingbestemmelsen at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres det nødvendige bevis for forsøg på en konkret seksualforbrydelse, men hvor grooming processen i sig selv udgør en fuldbrydet forbrydelse. I tilfælde hvor en gerningsperson har forsøgt at voldtage et barn under 12 år, vil der fremover stadig skulle straffes efter straffelovens § 216, stk. 2, men der vil eventuelt kunne straffes i sammenstød med straffelovens § 231, hvis betingelserne for grooming er opfyldt.¹⁶⁶ Som følge heraf må groomingbestemmelsen anses, at få et meget begrænset anvendelsesområde, idet den selvstændige regulering alene finder anvendelse ved relationsopbygningen til barnet eller den unge, som bliver groomet og inden en konkretisering af en seksualforbrydelse har fundet sted.

Problematikken om hvorvidt kontakten til den mindreårige er utilbørlig eller om der foreligger en legitim kontakt kan være en svær bevisbyrde for anklagemyndigheden at løfte, særligt blandt de 15-17-årige. Herudover indeholder straffelovens § 231 en del betingelser, der skal være opfyldt før gerningspersonen kan dømmes for grooming. Disse problematikker vil formentlig medføre, at der sjældent rejses tiltale for grooming grundet den omfattende bevisførelse og idet groomingbestemmelsen har karakter af en sekundær bestemmelse, som kan vise sig at være overflødig i de tilfælde, hvor gerningspersonen konkret har overtrådt en bestemt seksualforbrydelse eller forsøgt herpå.

En løsning på disse problematikker kunne være at lade grooming indgå som en del af de skærpende omstændigheder i straffelovens § 81. Dette vil stadig statuere at grooming udgør en krænkelse og vil medføre at seksualforbrydelser, der er udført som følge af grooming, vil bevirke en højere straffastsættelse for den fuldbrydede seksualforbrydelse eller forsøget herpå. Fordelen ved at lade grooming indgå som skærpende omstændighed vil være, at anklagemyndigheden undgår at rejse tiltale for en sekundær bestemmelse, som i øvrigt kræver en tung bevisførelse og i stedet overlader vurderingen af grooming til domstolene, som vil kunne skærpe straffen på baggrund heraf. Ulempen ved at grooming ikke er selvstændig reguleret i straffeloven men alene omfattet af skærpende omstændigheder vil være, at

¹⁶⁶ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 10

groomingprocessen i sig selv ikke ville være strafbar og der ville ikke kunne skrides tidligt ind og forhindre en seksualforbrydelse eller et konkretiseret forsøg herpå. Gerningspersoner vil herudover stadig kunne gøre gældende, at de er straffrie som følge af frivillig tilbagetræden, som blev set i dommen U.2019.2356 under afsnit 3.4.4.

Diskussionen om grooming hører bedre til under straffelovens § 81 er ikke omtalt i lovforslaget og det er endnu for tidligt at fastlægge, idet bestemmelse har været ikrafttrådt i under 1 år og derfor er det endnu svært at sige noget om anvendelsesområdet for bestemmelsen og hyppigheden af rejste tiltaler for grooming. Det fremgår af lovforslaget, at justitsministeriet vil indhente oplysninger og erfaringer fra myndigheder og aktører efter groomingbestemmelsen har været ikrafttrådt i to år. Det vil herefter vurderes, hvorvidt der er behov for præcisering eller ændring af straffelovens § 231.¹⁶⁷ Måske til den tid vil der være overvejelser om grooming mere hensigtsmæssigt burde indgå som skærpende omstændigheder i straffelovens § 81.

I bilag 2 fremgår et dataudtræk over sager, der er registreret hos Nordjyllands Politi, med relation til straffelovens § 231 om grooming. Heraf fremgår det også tydeligt at groomingbestemmelsen endnu ikke har den store betydning i praksis, idet der alene ses 6 anmeldte og verserende sager vedrørende grooming fra den 1. juli 2023 til i dag og at der som tidligere nævnt alene er afsagt én dom, hvor grooming indgår. Med forbehold for, at dataudtrækket alene er fra én politikreds, kan det udledes, at groomingbestemmelsen endnu ikke er så inkorporeret i praksis, hvilket ikke er overraskende taget ikrafttrædelsestidspunktet i betragtning og den svære bevisvurdering. Det kan dog alligevel give anledning til spørgsmålet om, hvorvidt kriminaliseringen af grooming i højere grad er et udtryk for signalpolitik mere end bestemmelse vil få reel betydning i praksis fremover.

5.6 Delkonklusion

Vurderingen af gerningspersonens forsæt til at ville udsætte en mindreårige for grooming forventes at blive en svær bevisbyrde for anklagemyndigheden at løfte, særlig henset til den vanskelige sontring mellem strafværdige forhold og tilladelige kontakter. Aldersgrænsen på 18 år blev vedtaget trods arbejdsgruppen anbefalede en aldersgrænse på 15 år, idet arbejdsgruppen fandt det bevismæssigt svært at dømme for grooming, når forurettede er over den seksuelle lavalder, da de 15-17-årige flere steder i straffeloven anses at besidde den

¹⁶⁷ Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget, side 10

fornødne modenhed til at indgå og samtykke til seksuelle relationer. Grooming bestemmelsen forventes at få et begrænset anvendelsesområde, da straffelovens § 231 alene tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb. De omfattende strafbarhedsbetingelser i groomingbestemmelsen og den omfattende bevisførelse kan risikere at medføre, bestemmelse får karakter af en sekundær bestemmelse, som muligvis hører bedre til under skærpende omstændigheder i straffelovens § 81. Groomingbestemmelse kan anskues som et udtryk for signalpolitik i højere grad end bestemmelsen får reel betydning i praksis.

Kapitel 6: Konklusion

Nærværende specialeafhandling har taget afsæt i lovforslag nr. L 50, som blev vedtaget og trådte i kraft den 1. juli 2023, som blandt andet indeholdt en selvstændig kriminalisering af grooming i straffelovens § 231. For grooming straffes den som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.

Den nye groomingbestemmelse blev indført på trods af, at Danmarks tidligere regering ikke har ment, at en selvstændig kriminalisering af grooming var nødvendig for at opfylde Danmarks internationale forpligtelser om forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn i blandt andet Børnekonventionen, Direktiv 2011/93/EU og Lanzarote Konventionen. Det har tidligere været lagt til grund, at forsøgsreglerne i straffelovens § 21 og bestemmelserne i straffelovens kapitel 24 har været tilstrækkelige til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser.

Analysen af de udvalgte seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 og retspraksis hertil viste også, at grooming i vidt omfang tidligere blev straffet med henvisning til seksualforbrydelserne i straffelovens kapitel 24 samt de vidtgående forsøgsregler. Det fremgår ligeledes af lovforslaget, at der i tilfælde, hvor der kan føres bevis for en konkret seksualforbrydelse, fremover stadig skal straffes efter overtrædelse af denne eventuelt i sammenstød med groomingbestemmelsen. Straffelovens § 231 forventes derfor at få et begrænset anvendelsesområde, idet bestemmelsen primært sigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres det fornødne bevis for forsøg på en konkret seksualforbrydelse.

Formålet med at kriminalisere grooming er at kunne skride tidligt ind i groomingprocessen af barnet eller den unge, og dermed forhindre et eventuelt forsøg på en seksualforbrydelse, idet straffelovens § 231 statuerer, at groomingprocessen i sig selv er en fuldbyrdet forbrydelse. Det fremrykkede fuldbyrdelsestidspunkt bevirker også, at en gerningsperson allerede ved groomingen af den mindreårige begår en selvstændig lovovertrædelse og dermed ikke kan påstå straffrihed som følge af frivillig tilbagetræden.

Vurderingen af gerningspersonens forsæt samt aldersfastsættelsen herunder forurettedes samtykke anses som værende strafferetlige problematikker forbundet med straffelovens § 231. Strafansvaret for groomingen forudsætter, at der kan føres bevis for et seksuelt forsæt og til at den forurettede var under 18 år. Der ses dog bort fra forsættets konkretisering, idet det ikke er afgørende, hvorvidt det kan konstateres, hvilken seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, som gerningspersonen havde forsæt til at overtræde. Gerningspersonen skal endvidere forsætligt have opbygget relationen systematisk eller ved manipulation og underudnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Dette har ved gennemgangen af retspraksis af lignende formuleringer i strafferetlige bestemmelser vist sig at være en svær vurdering for domstolene at foretage. Lovforslaget bidrager i begrænset omfang til domstolenes fortolkning af bestemmelsens ordlyd og angiver blot at en betingelse for grooming er, at gerningspersonen er ældre end den forurettede, og strafansvar kan udelukkes, hvis parterne står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling.

Det fremgår af lovforslaget, at der har været uenighed om den fastsatte aldersgrænse på 18 år for, hvornår en person kan udsættes for grooming, idet der kan stilles spørgsmålstejn om det ville være mere hensigtsmæssigt at lade aldersgrænsen være sammenfaldende med den seksuelle lavalder på 15 år. Det kan være svært for domstolene at vurdere, hvorvidt en relationsdannelse mellem en ung over den seksuelle lavalder og en ældre person udgør grooming eller en legitim kontakt, idet en person over 15 år som udgangspunkt kan give diskulperende samtykke til indgå i seksuelle relationer. Der er derfor risiko for, at der rejses tiltaler for grooming, hvor der reelt set er tale om en legitim kontakt. Bevisførelsen for, at en 15-17-årig har været udsat for grooming forventes at blive svær, da denne målgruppe i andre bestemmelser i straffeloven om seksualforbrydelser er vurderet til at besidde den fornødne modenhed til at indgå i seksuelle relationer og i højere grad at kunne gennemskue konsekvenserne af deres handlinger modsat de mindreårige under 15 år.

Det kan derfor overvejes, hvorvidt grooming hørte bedre til under skærpende omstændigheder i straffelovens § 81, hvilket ville medføre strafforhøjelse, såfremt gerningspersonen ved brug af grooming begår en seksualforbrydelse eller forsøg herpå.

Det kan i denne kandidatafhandling afslutningsvis konkluderes, at grooming forventes at få et begrænset anvendelsesområde i praksis grundet de i forvejen omfangsrige bestemmelser i straffelovens kapitel 24 og de vidtgående forsøgsregler. Den selvstændige regulering i straffelovens § 231 anses i høj grad for at være en bestemmelse med signalværdi, der ønsker at udtrykke politisk og strafferetligt fokus på digitale sexkrænkelser af mindreårige. Hvordan groomingbestemmelsen kommer til at udfolde sig i praksis er dog stadig uafklaret, idet bestemmelse kun har været ikrafttrådt i ét år. Det kan ud fra dommen fra februar 2024 lægges til grund, at det endnu er for tidligt at vurdere, hvordan domstolen fortolker og i øvrigt forholder sig til betingelserne for den nye groomingbestemmelse. Det bliver derfor særdeles interessant at se, hvorvidt der findes grundlag for at ændre groomingbestemmelsen, når denne skal evalueres 2 år efter ikrafttrædelsestidspunktet.

Kapitel 7: Retskilder, øvrige kilder og litteraturliste

8.1 Retskilder

8.1.1 Love og bekendtgørelser

- Danmarks Riges Grundlov, Lov 1953-06-05 nr. 169, Karnov med noter
- Straffeloven, Lovbekendtgørelse 2022-09-28 nr. 1360, Karnov med noter

8.1.2 Direktiver og konventioner

- Direktiv 2011/93/EU, Direktiv om bekæmpelse af seksuelt misbrug og seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi
- Børnekonventionen, Bekendtgørelse 1992-01-16 nr. 6 af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder
- Lanzarote konventionen, BKI nr. 57 af 15/10/2010, Bekendtgørelse af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug

8.1.3 Retspraksis

- TfK2022.182, Karnov
- U.2019.2356, Karnov
- Dom af 12-02-24 (Bilag A), Danmarks domstole
- TfK2023.403, Karnov
- U 2016.3340 H, Karnov
- AM 2021.02.04Ø, Anklagemyndighedens vidensbase
- FED2020.232, Karnov
- Den offentlige domsdatabase 1697/23, Karnov
- TfK2020.377 Ø, Karnov

8.2 Øvrige kilder

8.2.1 Forarbejder

- Folketingstidende 2022-23, tillæg A, L 50 - bemærkninger til lovforslaget
- Folketingstidende 2022-23, tillæg C, L 50 - lovforslag som vedtaget

- LFF 2008-12-10 nr. 86, Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven. (gennemførelse af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug m.v.)
- Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 - lovforslag som fremsat,
- Folketingstidende 2020-21, tillæg C, L 85 - lovforslag som vedtaget
- Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 78 - lovforslag som fremsat
- Folketingstidende 2021-22, tillæg C, L 78 - lovforslag som vedtaget
- Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 98 som fremsat
- Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 186
- Folketingstidende 2012-13, tillæg A, L 141 som fremsat
- Folketingstidende 2002-2003, tillæg A, L 117 – bemærkninger til lovforslaget
- Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser
- Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, COM/2022/209 final

8.2.2 Notater og høringssvar

- Samlenotat: (KOM 2022, 0209 Bilag 5) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn
- Notat om tilvalg af direktivet om seksuelt misbrug af børn
- Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (REU alm. del - Bilag 62)
- Justitsministeriet kommenteret høringsoversigt, Retsudvalget 2022-23 (2. samling) L 50 Bilag 1

8.2.3 Vejledninger og cirkulærer

- Rigsadvokatmeddelelsen om seksualforbrydelser, pkt. 2.2 – opgørelse af antallet af billeder og filmsekvenser mv. i sager om børnepornografi efter straffelovens § 235
- Council of Europe convention on the protection of children against sexual exploitation and sexual abuse: tilgængelig via <https://rm.coe.int/lanzarote-convention-a-global-tool-to-protect-children-from-sexual-vio/16809fed1d>

8.2.4 Rapporter og hjemmesider

- Rapport fra Red Barnet om børn og unges oplevelser med digitale krænkelse:
<https://skole.redbarnet.dk/media/7983/sletdet-boern-og-unges-oplevelser-med-digitalekraenkelser-rapport.pdf>
- Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022:
<https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/06/Rapport-fra-arbejdsgruppen-om-digitale-kraenkelser1.pdf>
- Explanatory Report – CETS 201 – Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse:
<https://rm.coe.int/16800d3832>
- Enigt Folketing styrker indsatsen mod digitale krænkelse:
<https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/enigt-folketing-styrker-indsatsen-mod-digitale-kraenkelser/>
- Lovgivning, der skal forebygge og bekæmpe seksuelt misbrug af børn:
- https://home-affairs.ec.europa.eu/whats-new/communication-campaigns/euvs-childsexual-abuse-campaign-prevent-and-combat-child-sexual-abuse_da
- Aftaletekst - initiativer mod digitale krænkelse:
<https://www.regeringen.dk/aktuelt/tidligere-publikationer/aftale-om-initiativer-mod-digitale-kraenkelser/>

8.3 Litteraturliste

- Baumbach, Trine (2014), Strafferet og menneskeret, (1. udgave, 1. oplag), Karnov Group Denmark A/S, København
- Christensen, Malene Bechmann (2008), Det strafferetlige samtykke, (1. udgave, 1. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Elholm, Thomas, Madsen, Lasse Lund, Rahbæk, Hanne og Røn, Jens (2022) Kommenteret straffelov, Speciel del, (12. udgave, 2. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Greve, Vagn, Dahl Jensen, Poul og Toftegaard Nielsen, Gorm (2013), Kommenteret straffelov, Almindelig del (10. udgave, 1. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Hansen, Lene, Børnekonventionen i Danmark (2002), Børnerådet
- Langsted, Lars Bo, (2015), Waaben Strafferettens almindelige del - Ansvarslæren, (6. udgave, 4. oplag), Karnov Group Denmark A/S, København 2015

- Munk-Hansen, Carsten (2017), Den juridiske løsning, (1. udgave, 2. oplag), Jurist- og Økonomiforbundets forlag
- Munk-Hansen, Carsten (2018), Retsvidenskabsteori, (2. udgave, 1. oplag), Djøf forlag
- Sørensen, Kuno, Hansen, Maj, Strange, Mimi, Jonina Egede, Siri og Græsholt-Knudsen, Troels (2021), Seksuelle overgreb mod børn og unge, en antologi om forebyggelse og behandling 2021
- Toftegaard Nielsen, Gorm ved Lund Madsen, Lasse (2019), Strafferet 1 – Ansvar (5. udgave, 2. oplag), Djøf forlag
- Vestergaard Jørn (2019), Forbrydelser og andre strafbare forhold (3. udgave, 2. oplag), Gjellerup/Gads forlag
- Waaben, Knud (1999), Strafferettens specielle del, (5. udgave, 1. oplag), Thomson Gad-jura forlag

8.4 Bilag

- Bilag A: Dom af 12-02-24 indhentet ved aktindsigt hos Retten i Aalborg
- Bilag B: Dataudtræk vedrørende grooming indhentet ved aktindsigt hos Nordjyllands Politi
- Bilag C: Plan for arbejdsprocessen og procesafsnit
- Bilag D: Screenshot af antal tegn